REDACȚIUNEA, Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare *nr. 30.*
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.

INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
în Viena la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. în Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Dumineca 11).

„GAZETA“ iese în fiăcare ¢ĭ.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 62.—Anul LXV. Brașov, Duminecă 17 (30) Martie. 1902.

Judecătorii și poporul.

(*a*) Sĕptĕmâna trecută camera advocaților din Timișóra a ținut adunarea sa generală, cu care ocasiune s'au desbătut mai multe cestiunĭ, ce interesézǎ mai de-aprópe raporturile dintre advocațĭ și judecătorĭ, carĭ numai bune nu sunt.

Pe noi însĕ nu ne interesézǎ așa de mult raporturile dintre judecătorĭ și advocațĭ, cât ne interesézǎ raporturile dintre judecătorĭ și popor.

Ei bine, și cestiunea acésta a fost adusă la ordinea ¢ilei tot de adunarea aceea a camerei advocațiale din Timișóra.

S'a aflat un advocat român din Lugoșiŭ, care fiind de față la acea adunare șĭ-a adus aminte de poporul, din care face parte și șĭ-a esprimat dorința, ca sĕ fie băgate în sémă durerile și nĕcazurile lui.

Din scirile, ce le avem la îndemână, nu suntem luminațĭ, décă dorința esprimată de advocatul român a fost séu nu aprobată de numita cameră și décă propunerea, ce a făcut-o a fost primită în forma, în care s'a făcut, orĭ nu. Căcĭ pe majoritatea membrilor acelei camere de sigur mai mult îi interesézǎ purtarea judecătorilor față cu dênșii, adecă față cu advocații și se plâng că acea purtare nu este tocmai din cele mai politicóse, dér durerile poporului puțin îi neliniștesc.

De ce era anume vorba? Ce propunere a făcut advocatul român?

Se scie, că în părțile locuite de aemaghiarĭ judecătorii în cea mai mare parte nu sunt cunoscĕtorĭ de limba poporului.

Advocatul român a adresat camerei rugarea, ca sĕ se aducă la cunoscința ministrului de justiție acéstă anomalie și sĕ se céră ca în ținuturile locuite de naționalitățĭ sĕ fie aplicațĭ numai judecătorĭ de aceia, carĭ pricep bine limba acelor naționalitățĭ.

Étă o cestiune, care privesce de-aprópe pe orĭ-ce om bine simțitor și de care este datoria nóstră sĕ ne ocupăm nu numai odată, ci de mai multe orĭ, trebue sĕ o aducem pe tapet necontenit, până o vom vedé resolvată spre mulțumirea poporului nostru.

In orĭ-ce stat civilisat părerea generală este, că funcționarii, fie în justiție, fie în administrație, fie în sfêrșit în orĭ-ce ramură a mașinăriei statului, sunt pușĭ pentru a servi poporul și nu poporal pentru a-i servi pe dênșii.

Décă este așa, atuncĭ prima și cea mai importantă datorie a funcționarului este sĕ se pótă înțelege cu poporul, peste care e pus sĕ judece în afacerĭ civile și criminale.

Trebue sĕ ne gândim, că un judecător de píldă, este chemat a aduce sentință asupra onórei, averei, libertății și chiar a vieții unui cetățean.

Intrebăm acum, cum îșĭ va puté el forma o convingere justă despre starea lucrului, décă nu e capabil sĕ-i înțelégă pe cei cu pricina și trebue sĕ alerge la tălmăcirea unui al treilea. pentru-ca sĕ pótă căpĕta cât de puțină cunoscință în afacerea, peste care e chemat a-se pronunța.

Ei bine, la noi situația este din cele mai triste în privința acésta.

Cine nu scie, că în ținuturile locuite esclusiv numai de Românĭ, se numesc în funcțiunea de judecătorĭ omenĭ, carĭ nu pricep de loc limba românéscă, orĭ décă o pricep puțin, apoi o vorbesc așa de pocit, încât se fac de rîs?

Cine nu scie, câte miserii și neajunsurĭ resultă din asemenea stărĭ anormale pentru bietul popor român?

Este din cale afară nedrept lucrul acesta și n'avem cuvinte destul de aspre pentru a-l ținti după vrednicia sa.

Dér ceea-ce în tótă lumea civilisată este considerat ca nedreptate, la noi trece ca unul dintre cele mai naturale lucrurĭ.

De unde și până unde sĕ céră Românii, ca judecătorii sĕ scie romănesce? — îșĭ ¢ic șoviniștii dela cârmuire. Atuncĭ ar trebui sĕ întreținem noi școlĭ de stat, unde limba de propunere sĕ fie românéscă, orĭ cel puțin sĕ întroducem limba românéscă ca studiu obligător la tóte gimnasiile de stat de pe teritorul locuit de Românĭ. La asta de géba sĕ aștéptă Românii, când noi ne sforțăm tocmai din contră a întroduce limba maghiară chiar și în școlile lor confesionale românescĭ.

Ast-fel am ajuns acolo, că într'o țéră unde locuiesc milióne de Românĭ, Românul este silit a-se înțelege cu judecătorul sĕu,—pe care el îl plătesce — prin tălmaciŭ.

Acésta nu mai póte merge așa!

Revista politică.

Sĕptĕmâna acésta nu s'a petrecut nimic de sémă în politica internă. *Dieta ungară* a luat vacanță de Pascĭ, după care întrunindu-se din nou va continua desbaterea budgetului. Desbaterea îndelungându se pré tare, ministru-președinte Szell are de gând sĕ mai céră o indemnitate de o lună, nefiindu-i de ajuns terminul primului pătrar de an pentru a resolva budgetul.

Ungurii și ¢iaristica lor au fost mult preocupațĭ de *mórtea lui Coloman Tisza* întêmplată Dumineca trecută. L'au plâns și l'au jelit cu deosebire cei din tabĕra așa ¢ișilor liberalĭ, căcĭ Tisza a fost pe vremurĭ întemeietorul „liberalismului“ unguresc și al partidului adĭ la putere, precum el a fost și tatăl și creatorul șovinismului turbat și al politicei nenorocite, care a învrăjbit nu numai pe Maghiarĭ cu naționalitățile, ci și pe Ungurĭ înși-șĭ. A demoralisat și a împărechiat chiar pe ai sĕi, a prigonit și neîndreptățit popórele nemaghiare și 'n tot cursul celor 15 anĭ cât a stat la conducerea trebilor statului, n'a făcut alta, decât sĕ lucreze cu îndĕrĕtnicie în paguba adevĕratelor interese ale țĕrii. Miercurea trecută omul acesta, odinióră atât de puternic, și-a făcut ultimul drum pămêntesc spre Geszt, în Biharia, unde a fost înmormêntat în mausoleul familiei Tiszaiștilor.

*

Érăși s'au început *intêlnirile de diplomațĭ*, — pe semne lucrurile în situația politică generală nu stau tocmei așa de strălucit. cum se pretinde. Vorbim de întêlnirea cancelarului german *Bülow* cu ministrul italian de esterne *Prinetti* și cu ministru-președinte italian *Zanardelli*. Terminul tratatului triplei alianțe apropiindu-se de sfîrșit, se fac pregătirĭ pentru înoirea alianței. Fiind-că opinia publică din Italia a început în timpul din urmă sĕ nu se prea încăl¢éscă de idea înjugării Italiei pe un nou termin în tripla alianță, e un interes de primă necesitate, ca nedumeririle Italienilor sĕ fie resfirate și guvern și popor sĕ fie din nou câștigațĭ pentru alipirea lor la politica alianței. Instrĕinarea Italienilor față de alianța cu Germania și Austro-Ungaria datézǎ mai ales dela încetarea rĕsboiului vamal între Francia și Italia și dela apropierea acestor două țĕrĭ prin înțelegerea dintre ele cu privire la Tripolis. La asta a contribuit și faptul, că Germania pregătise un nou tarif vamal prin care, décă se va face într'adevĕr, interesele economice ale Italiei ar fi isbite și păgubite în mare mĕsură. Tóte acestea au făcut, ca Germania sĕ se pună pe gândurĭ și sĕ încerce tot posibilul de a asigura pe Italia, că ea nu tinde a-o păgubi pe cale economică și că are cele mai bune pornirĭ față de amica și aliata ei. In scopul acesta a călĕtorit cancelarul Bülow la Veneția, ca sĕ se întêlnéscă cu ministru de esterne italian Prinetti și, de sigur, sĕ se sfătuéscă împreună asupra mĕsurilor de luat, pentru-ca raporturile de alianță dintre cele trei maĭ puterĭ europene sĕ nu fie sguduite și alianța sĕ se reînoéscă. Étă de ce întêlnirea acestor doi bărbațĭ de stat este în actualele împrejurărĭ de o însemnătate politică generală.

FOILETONUL „GAZETEI TRANSILVNIEI.“

Vis și Adevĕr.

Bĕtrân, albit cu totul de-a vremilor ninsorĭ
Ședeam pe-o stâncă 'naltă visând cu fruntea 'n norĭ
Și mĕ gândiam cu jale la vremea ce s'a dus...
In préjma mea-i tăcere de mórte... și de-odată
Aud sburând prin aer cântare fermecată
Șĭ-un stol ușor de ângerĭ mĕ iau cu ei în sus...

Din sbor aud un vuet, un vuet lung...; tresar,
Greoi 'mĭ 'ntorc privirea spre-al lumei trist hotar
Și sufletu'mĭ tresaltă din légănul d'eres...
Mĕ uit în jos; o vale adêncă și pustie
Din care viéța cércă spre lumea mea sĕ vie...,
Dér totu-i întuneric și murmur ne'nțeles.

—„Cu bine mergețĭ ângerĭ, al vostru-i ceru 'ntreg!
Al meu e dór pămêntul...; mĕ 'ntorc sĕ-l înțeleg..;“
...Sunt cântece de légăn și plânsete pustii
Strigărĭ de veselie și răgnet de peire,
Blesteme 'nfricoșate, urărĭ de fericire...,
Prin lacrime amare cântărĭ de bucurii.

„'Nainte!“..., tot rĕsună adênc ca dintr'un iad,
„'Nainte, tot 'nainte, lăsațĭ pe cei ce cad!“
— Urale de sĕlbaticĭ în cerurĭ s'au isbit...
„Ce-i astă¢ĭ nu ne pasă, ne dóre ce-o fi mâne!“
—Șĭ-un glas slăbit, sĕlbatic, abia răgnesce: *„pâne!“*
Și urletul se 'ngrópă prin golul infinit.

„Oprițĭ, oprițĭ o clipă sĕ vin și eu cu voi,
Imĭ place disperarea și rînjet de nevoi,
Imĭ place lupta vóstră cu sgomotu-i aprins!...
'Nainte dér, și nóptea svîrlițĭ-v'o din minte,
Spre rĕsărit de sóre sĕ mergem tot 'nainte
Și sĕ v'arăt lumina ce-o credețĭ, că s'a stins!“...
. . . .

De-odată mii de glasurĭ, ce'n cerurĭ se isbesc
Salută ¢orii ¢ilei c'un cântec vitejesc...;
In urmă tunet, vaer, bubuiturĭ de tun...
Din temelii pămêntul de spaimă acum tresare,
E roșie de sânge încremenita zare,
Vĕzduhul se frămêntă ca un gigant nebun.

Par' c'ar fi dat drum liber o mână de colos
La mările 'nvrăjbite... și-acuma furios
Se varsă mii de valurĭ sĕ'nghiță acest pămênt;
Sunt strigătele forței cuprinsă 'n nebunie,
E un delir al vieții scăpată din robie,
E-avêntul libertății, ajuns la țelul sfânt!!

„Despote, fă-țĭ o cruce de-ai învĕțat vr'odat'
Sĕ'nalțĭ la cer privirea..., căcĭ césul țĭ-a sunat!
Trufia ta de alt' dată e pulbere și fum...
Chiar ceru 'șĭ trage vĕlul de norĭ sĕ nu te vadă
Și sclavii, umilițiĭ, adĭ falnicĭ vin grămadă
Și jugul ce 'l purtară țĭ-l svîrle 'n ochĭ acum!“

* * *

S'a 'nseninat vĕzduhul și norii de pe cer
Privesc fricoșĭ din zare ca umbrele... și pier.
— E-o liniște de-o clipă.., o ra¢ă 'n asfințit...
Din înălțimĭ albastre spre glóta ce murmură
Se uită 'n nepăsare fantoma vremii sură
Cu zîmbetul ei rece.., un vis încremenit.

Și în curênd mulțimea gonită ca de iad
Porni-va înainte, rî¢ênd de cei ce cad...
Uralele s'or sparge în cerul aiurit...
— „Ce-i astă¢ĭ nu ne pasă..., ne dóre ce-o fi mâne!“
Șĭ-un glas slăbit, sĕlbatic, urla-va érășĭ „pâne!“
Și urletul s'o stinge prin golul infinit.

Z. Bârsan.

Intêlnirea lui Bülow cu Prinetti s'a întêmplat alaltă erĭ şi, după cum anunţă telegramele din Roma, ea a fost fórte cordială. Scirea, că cu ocasia acésta se va reînoi tractatul de alianţă este neadevĕrată, e sigur însĕ, că Bülow şi Prinetti vor lua decisiunĭ asupra unor anumite cestiunĭ politice şi economice.

*

In timpul din urmă au început sĕ soséscă erăşĭ scirĭ neliniştitóre din Balcanĭ. Mai ales *în Macedonia şi Albania situaţia e gravă.* Guvernul turcesc a adresat puterilor o notă, în care acusă guvernul bulgar, că favoriséză trecerea bandelor de insurgenţĭ din Bulgaria în Macedonia, prin ceea-ce liniştea în acésta provincie este adênc turburată. Guvernul din Sofia a rĕspuns la nota guvernului turcesc, protestând contra ei către puterĭ şi declarând de neîntemeiate imputările, ce Turcia i-le face Bulgariei. El dă tot-odată asigurărĭ, că nu va protegia nicĭ o trecere séu mişcare cu ţînta de a aduce vre-o atingere bunelor relaţiunĭ ale Bulgariei şi păcei în Balcanĭ. In acelaşĭ timp nota bulgară atrage atenţiunea puterilor asupra necesităţii de a-se îmbunătăţi situaţia creştinilor din Turcia, situaţie, care constitue un pericol pentru pacea Peninsulei balcanice.

Un redactor al diarului vienes „*Neue Freie Presse*“ a convorbit dilele trecute cu un politician bulgar, care i-a spus, că Sarafoff se află actualmente în Macedonia în scop de a provoca pe creştinĭ contra Turciei. El a mai dis. că Austria şi Rusia n'au acum de gând sĕ impună reforme, prin urmare turburările nu vor puté fi înlăturate.

„*Allgemeine Correspondenz*“ află, că ministrul de esterne austro ungar, contele *Goluchowski*, a conferit îndelung cu ambasadorul turc din Viena în privinţa situaţiei din Macedonia, care se consideră de gravă şi puterile o urmăresc cu mare băgare de sémă.

*

De-o sĕptĕmână şi mai bine se vorbesce cu stăruinţă despre *tratărĭ de pace în Africa-de-Sud.* Membrii guvernului transvaalian s'au dus la Pretoria, spre a avé o convorbire cu lord Kitchener, generalissimul armatei englese. Intêlnirea acésta, precum se afirmă din tóte părţile, s'a făcut cu scopul de a-se discuta posibilitatea unor tratărĭ de pace. Din Pretoria misiunea bură s'a dus în Oranje, ca sĕ se sfătuéscă cu conducĕtorii burĭ de acolo. Unul din ei, legat la ochĭ, a fost condus peste liniile englese, ca sĕ se întêlnéscă şi sĕ vorbéscă în Kroonstad cu Steyn, preşedintele republicei Oranje.

O telegramă din Bruxella anunţă, că ideia tratărilor de pace emanéză dela însu-şĭ regele Angliei, care nu vré ca sĕrbările încoronării lui sĕ fie turburate prin sgomotul rĕsboiului. Regele Eduard a trimis în Africa-de Sud pe lordul *Wolseley*, ca în numele lui sĕ participe la tratărĭ.

Burii pretind necondiţionat respectarea independenţei republicilor, fapt, care va îngreuna nespus de mult tratările. Pe basa acésta Anglia mai greu va tracta cu ei despre pace. Chiar Krüger — spune o telegramă din Bruxella — e de părere, că misiunea de pace a lui Schalk-Burgher şi soţi (membrii guvernului transvaalian) nu va avé nicĭ un succes, dat fiind, că Burii pretind independenţa

---

Ce cetesce poporul?

Cestiunea acésta nu se póte lua dela ordinea dilei, până ce nu se vor lua mĕsurĭ de societăţile nóstre culturale şi de consistóre, ca sĕ dea poporului hrana spirituală necesară, hrană sănĕtósă, religiósă şi naţională.

Nu avem în vedere aicĭ aşa de mult pe intecletualii noştri, carĭ din pĕcate, în preponderenta lor majoritate cetesc diare şi cărţi strĕine, ci avem în vedere poporul, care pe lângă diarele poporale are mare lipsă şi de cărţĭ bune şi instructive.

In foiletonul de adĭ publicăm un articol publicat într'o revistă nemţéscă înainte de asta cu 57 de anĭ. Articolul vorbesce despre stările din Braşov şi spune între altele, că la Gött se tipăriau deja atuncĭ cărţĭ poporale românescĭ, carĭ erau fórte căutate.

Numĕrul cărturarilor la Românĭ, ce e drept, nicĭ astădĭ nu e aşa de mare, după cum ar trebui sĕ fie. Suntem veselĭ, că din o sută de Românĭ sciu carte 20, décă vor fi atâţia. Dér cu cât mai puţinĭ vor fi fost înainte de asta cu 57 de anĭ. Şi totuşĭ tipograful Gött făcea bună trébă cu cărţile sale poporale.

Tipărirea şi rĕspândirea cărţilor poporale a fost până acuma lăsată mai mult tipografilor şi editorilor particularĭ, carĭ din întêmplare la noi au fost animaţĭ până acuma de bune sentimente religióse şi naţionale; dér de unde scim noi, că mâne poimâne nu vor veni nisce consorţii jidovescĭ, socialiste, carĭ vor lua asupra lor sarcina de-a furnisa pentru Românĭ hrana spirituală?

Pentru-că dênşii vor avé un dublu profit: profitul enorm material şi profitul moral (!) de-a sĕmĕna sĕmênţa cea rea în poporul nostru. ca lipsa de credinţă, cosmopolitismul, morala lor perversă.

In România am vĕdut pe aceştĭ duşmanĭ ai bunelor moravurĭ şi ai bunelor sentimente la lucru şi au produs până acuma deja marĭ pustiirĭ. De aceea reculegêndu-se şi fraţii noştri, au început a-se îngriji de scrierĭ poporale sănĕtóse, cum este revista „*Albina*“, cum este societatatea „*Steaua*“, care publică cărţĭ bune poporale etc.

Nu ar fi bine óre sĕ se ia mĕsurĭ preventive şi la noi, până a nu fi pĕtruns duşmanii religiunei în rêndurile nóstre?

Am cetit nu de mult cu bucurie, că din Blaşiŭ s'a trimis un teolog absolvent la Viena. unde a studiat arta tipografică şi întorcêndu-se acasă a fost însărcinat cu conducerea tipografiei archidiecesane. Fórte bine, acesta, om cu cultură superióră, îşĭ va scii face datoria la locul unde este pus.

Dér atâta încă nu este destul. Ar trebui sĕ se instituéscă un comitet la fie-care tipografie diecesană, avênd însărcinarea de-a edita cărţĭ folositóre economice, morale etc., a-le scóte în formă plăcută, modernă, întru cât se póte ilustrată, pe carĭ sĕ le rĕspândéscă apoi cu preţurĭ eftine în popor.

Ér în diecesele, unde încă nu se află tipografie, sĕ se instituéscă numai decât tipografii şi sĕ se grupeze în jurul lor ómenĭ pricepĕtorĭ şi zeloşĭ, carĭ cu condeiul în mână sĕ lumineze poporul şi sĕ-l povăţuéscă pe calea cea adevĕrată.

Când nu era tiparul aşa de rĕspândit, când cultura nu era aşa înaintată, cuvêntul preotului era învĕţătură suficientă pentru popor. Adĭ poporul îl vede mai rar pe preot, dér cartea bună scrisă de un preot séu mirean animat de sentimente religióse, o póte avé omul totdéuna la sine, o póte purta chiar în cureaua séu traista sa.

Socialiştii din Ungaria întreţin cu sacrificii de decĭ de mii coróne 14 diare şi au rĕspândit anul trecut aprópe un milion de broşurele propagatóre de scopurile lor disolvante. Ei scot deja şi un diar sêrbesc şi s'au încercat a înfiinţa unul *românesc* aicĭ în Braşov. Unde vom ajunge noi, când vor începe socialiştii a-ne împărţi învĕţătura?

De aceea ar fi de dorit, ca aceia, carĭ dispun de mijlóce materiale şi de influinţă morală şi în mânile cărora este pusă sórtea poporului nostru, sĕ mediteze asupra celor de sus şi sĕ lucreze.

D-a.

Agitaţiunile lui Sarafoff.

Departe de a-se descuragia prin căderea sa din fruntea comitetului macedonean, Sarafoff — scrie „Cronica“ — îşĭ continuă periculósele sale agitaţiunĭ. Face tóte sforţările pentru a recăpĕta terenul perdut, organiséză bande armate, se pune în diferite legăturĭ cu diferite centre de agitatorĭ, pentru a porni o acţiune comună în contra siguranţei statului.

Sarafoff doresce, ca printr'o agitaţiune continuă sĕ creeze în Macedonia o situaţiune intolerabilă pentru Turcia, care va fi silită sĕ cedeze şi sĕ introducă reformele cerute de pseudo-dictatorul macedonean.

Dér înainte de tóte Sarafoff vré sĕ distrugă cu orĭ-ce preţ comitetul macedonean, care se află acum sub preşedinţa poetului Mihailowsky. Pentru acésta nicĭ un mijloc nu i-se pare de lăpĕdat.

Intâiŭ a înşelat comitetul la predarea situaţiunei când a cădut dela preşedinţă.

A avut grije sĕ ia cu sine tóte fondurile, armele şi actele compromiţĕtóre pentru agitaţia sa, ast-fel că comitetul actual are sĕ sufere mult din causa atitudinei necinstite a fostului cap macedonean.

Dér nu numai atât. Sarafoff a organisat un întreg serviciu de bandiţĭ, care sĕ n'aibă alta scop, decât sĕ supraveghieze şi sĕ urmăréscă pe trimişii, carĭ vin cu cotisaţii şi darurĭ pentru vechiul comitet.

Pentru acest scop, Sarafoff are agenţĭ la fie-care trecĕtóre, la fie-care punct însemnat la graniţă. Aceştia anunţaţĭ de spionii sĕi de prin sate, năpustesc asupra agenţilor ce pórtă banĭ pentru vechiul comitet, îi omóră şi-i jefuesc.

Slăbirea ce se observă în activitatea vechiului comitet, animat de solide intenţiunĭ, se datoresce banditismului huidumacilor lui Sarafoff, care, detronat din comitet, caută sĕ-şĭ rĕsbune.

Vechiul comitet, ca sĕ se opună acestei stărĭ de lucrurĭ, a început sĕ organiseze o puternică resistenţă. Agenţii ce duc banĭ pentru comitet nu vor merge decât în cete numĕróse şi bine armate şi vor fi însoţiţĭ de eclerorĭ, carĭ sĕ anunţe apropierea pericolului.

S'au semnalat până acum dese ciocnirĭ intre trupele celor douĕ comitete vrăşmaşe şi de multe orĭ bandiţii lui Sarafoff au fost puşĭ pe fugă.

Guvernul turcesc, de asemenea a luat mĕsurĭ necesare, întărind graniţele şi micile garnisóne de prin oraşele.

*

Acum s'a constatat cu prisosinţă, că bandiţii, carĭ au răpit pe misionara americană au fost ómenii lui Sarafoff. Atât tactica, bandiţilor, cât şi presenţa lui Sarafoff în imprejurimile unde s'a făcut răpirea, dovedesc acésta.

Pentru a nu se da de gol. Sarafoff a pus sĕ se rĕspândéscă scirĭ prin afiliaţiĭ sĕi din Belgrad, Geneva şi Pesta, că ar fi sosit în diferite misiunĭ.

*

Una din scorniturile, carĭ începuseră sĕ se acrediteze şi prin carĭ capul bandelor voia sĕ nu i-se observe presenţa in Macedonia în timpul răpirei, a fost scirea

---

Braşovul.*)

Pentru streinĭ, cel mai interesant oraş german transilvănean este Braşovul, căcĭ acest oraş nu numai că este situat la frontiera culturei germane, dér este şi cel mai populat şi mai variat în ceea-ce privesce populaţia lui, din massele căreia ese la ivélă deja pe icĭ pe colo orientalismul. Braşovul este légănul activităţii industriale şi comerciale din Transilvania şi — deşi adĭ numai o copie slabă a puterii şi bogăţiei burghezescĭ de odinióră— totuşĭ încă tot mai este cel mai vrednic oraş în privinţa acésta în tótă ţéra. Braşovul este capitala ţĕrii Bârsei. a comitatului Braşov, al cărui teritor, la olaltă cu munţii dela graniţă, nu este mai mare, decât 32 de mile pătrate, ér frumuseţa posiţiei lui rivaliséză cu orĭ-ce oraş din lume. „El este, cum spune o cronică veche, aşedat între munţĭ înalţĭ, cu aer bun — o casă de plăcere lăudată şi sănĕtósă — un pompos pritaneu séu debuşeu pentru comercianţĭ“.

In mijlocul munţilor, rădimat de un pĕrete de munte păduros, înalt de 1200 picióre, asemenea unei florĭ în mijlocul frundelor, Braşovul rĕmâne ascuns dinaintea ochilor, până ce călĕtorul sosesce în nemijlocita apropiere şi este surprins la fie-care cotitură de nouĕ frumuseţĭ. Cea mai frumósă vedere ni-se oferă de pe livada poştei, de unde oraşul ni-se presentă în jumĕtate perspectiva de pasĕre şi de unde vederea rĕmâne deschisă până departe în Trei-scaune, ér biserica négră şi ruina turnului alb precum şi castelul zidit în secolul 15 séu 16 şi Têmpa, în vêrful căreia a fost odinióră castelul Braşoviei, alcătuesc o împrejmuire din cele mai frumóse.

Situaţia geografică a oraşului este la aceeaşĭ lăţime cu oraşul Lyon şi Veneţia. Insĕ ce deosebire între clima de sud a ceestor douĕ oraşe şi între aceea a Braşovului, unde adesea orĭ se întêmplă, că ninge în munţĭ chiar şi în luna Iunie.

Braşovul este un oraş vechiŭ, după cum dovedesc şi zidurile sale duble, din carĭ cel mai vechiŭ derivă încă dela anul 1359, apoi cele 32 turnurĭ ale sale, în cea mai mare parte astădĭ ruinate şi rase, porţile bĕtrâne şi cele şépte bastióne de formă atât de curiósă.

Originea acestui oraş, ca şi a multor alte oraşe din Transilvania se perd în întunerecul tradiţiunilor şi a cronicarilor, carĭ nu merită deplina nóstră încredere. Odinióră purta numele de Braşovia şi pentru prima óră la anul 1355 este numit într'un document cu numele de Corona, de unde de sigur se derivă şi numele german de „Kronstadt“. Mulţĭ şĭ-au dat silinţa sĕ esplice causa acestei numirĭ. Cea mai deplasată este aceea, care aduce în legătură numirea cu o corónă de aur, care ar fi fost găsită cu ocasiunea săpăturilor făcute la întemeiarea oraşului, corónă concrescută cu rădăcinile unui arbore. Acéstă corónă cu rădăcinĭ s'a furişat şi în emblema oraşului, pe când emblema mai veche a oraşului pórtă o corónă simplă, deschisă.

Zidirea bisericei s'a început la 1385 şi a durat 40 de anĭ. Ea este în stil nou gotic. Biserica este de 42 st. de lungă, 13 de lată şi înainte de reformaţiune erau 7 altare în interiorul ei. La 1516 şi 1534 aŭ fost cutremure de pămênt, carĭ au făcut sĕ crape boltitura, aşa că la 1538 au trebuit sĕ o strice şi sĕ facă alta în locul ei. La 1689 biserica a fost prada focului, aşa că boltitura s'a dărîmat din nou; rĕmânând numai zidurile. In acest foc au ars şi alte lucrurĭ preţióse, covóre, cărţĭ şi manuscripte.

Braşovul mai are şi alte edificii vechĭ ca „sfatul“, Podul Bătuşilor“, o casă pe care a zidit'o o dómnă patriotică cu numele Apollonia Hirscher la 1545, şi a dăruit'o cetăţenilor pentru ca sĕ-şĭ vêndă acolo productele lor industriale.

Cetăţuia de pe délul străjii a fost zidită la 1533 de către conte le Arco. La 1618 a ars şi a fost zidită din nou.

Braşovul este însemnat şi în privinţa religiósă şi culturala. De aicĭ a pornit reformaţia luterană prin reformatorul din Braşov Dr. Honterus, care întreţinea corespondenţă personală cu însuşĭ Luther. In tipografia lui din Braşov, care era prima tipografie în tótă Transilvania, s'au tipărit primele cărţĭ reformatorice, carĭ apoi s'au rĕspândit în tot Ardélul printre Saşĭ. Aicĭ s'a fabricat pentru prima óră hârtia în Transilvania, ér comerciul era atât de înfloritor, încât regii ungarĭ s'au vĕdut îndemnaţĭ a acorda comercianţilor cele mai largĭ privilegii.

Intre cele trei suburbii cel mai însemnat este cel din sus, al Românilor (Scheiŭ). Acesta s'a întemeiat de coloniĭ, Bulgarĭ şi Românĭ, carĭ erau ocupaţĭ la zidirea bisericei celei marĭ. Incetul cu încetul s'au înmulţit şi, sub scutul magistratului orăşenesc, s'au îmbogăţit prin comerciŭ. Ei se pot numĕra adĭ printre cei mai bogaţĭ ómenĭ din Braşov, carĭ posed deja case frumóse şi în cetate. La anul

*) Articol publicat în revista germană „Illustrite Zeitung“ din Lipsca la anul 1845.

lansată, că el plécă la preşedintele Krüger, ca sĕ-i aducă omagiile macedonenilor ca unui martir ca şi dênsul.

Se constată însĕ acum, că Sarafoff n'a eşit din Macedonia, de témă sĕ nu fie prins de cătră emisarii turcĭ, căcĭ i-s'a pus capul la preţ de guvernul turcesc. El se scie mai sigur în mijlocul bandiţilor séĭ.

Nicĭ în Rusia nu póte sĕ fugă, de óre-ce deocamdată Rusia nu are nevoie de serviciile luĭ şi nu-ĭ convine sĕ se scie, că ea patronéză asemenea mişcărĭ.

SCIRILE DILEI.

— 16 (29) Martie.

Visita Regeluĭ Românieĭ la Majestatea Sa Monarchul nostru. Se anunţă din Viena, că Regele Românieĭ plecând spre Abbazia, se va opri şi în capitala austracă şi va face o visită Majestăţiĭ Sale Monarchuluĭ nostru. In Viena Regele Carol se va întâlni cu Regina Elisabeta — care se reîntórce dela înmormêntarea mumeĭ sale, principesa de Wied — şi împreună vor pleca la Abbazia

Iubileul episcopuluĭ Pavel s'a serbat — după-cum ni-se scrie — şi în frumósa comună *Poceiu* (Bihor). La 9 óre a. m. s'a celebrat liturghie pentru iubilant prin O. D. Iuliu Sabo. A participat mult popor. Cântările le-a esecutat corul de sub conducerea învĕţătorilor Cardoş şi Mureşan. După liturgie tot poporul s'a adunat în spaţiósa sală de învĕţămênt, unde s'au declamat poesiĭ şi s'a cântat din partea coruluĭ cântărĭ ocasionale. Pe urmă d-l paroch Sabo a enarat poporuluĭ pe larg meritele iubilaruluĭ prelat. Festivitatea s'a încheiat cu urarea „Mulţĭ anĭ trăéscă!"

O generósă dómnă din Braşov vrênd sĕ ajutoreze Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea vĕduvelor sĕrace din Braşov şi Săcele, s'a înscris ca membră fundatóre sub iniţialele: *A. M.*, solvind suma de 50 cor. Esprim şi pe acéstă cale cea mai viuă mulţămită a Reuniuniĭ pentru nobila faptă, ce ni-s'a dat a înregistra. *Braşov*, 12 Martie v. 1902. Pentru comitetul Reuniuniĭ: *Balaşa Blebea*, presidentă.

Anul 1848 în Bucovina. Ciclul de prelegerĭ la „Junimea", societate română în Cernăuţĭ, s'a deschis Duminecă prin prelegerea d-luĭ G. Tofan: *„Anul 1848 în Bucovina cu considerarea meritelor familiei Hormuzachi"*. Prelegerea a constituit, dice „Deşt.", o reprivire în trecutul nostru naţional din Bucovina, reasumând pe basa isvórelor cunoscute mişcarea din jurul anuluĭ 1848, dela care datéză renascerea nóstră naţională. A fost atins programul politic formulat de fraţiĭ Hurmuzachescĭ în diarul „Bucovina", activitatea politică a luĭ E. Hormuzachi, ajutat de deputatul M. Bodrescu, s'a atins tabloul vieţiĭ din casa Hormuzachestilor din Cernauca, asilul refugiaţilor din Moldova şi activitatea sciinţifică şi literară a luĭ Hormuzachi şi A. Pumnul. Prelegerea a durat peste o jumĕtate de óră, fiind la sfirşit viu aplaudată de publicul adunat — un numĕr frumos de dame, mai multe persóne distinse şi tineret mai ales universitar.

Guvernul român şi strĕiniĭ. Guvernul român a dat ordine severe sĕ se esecute disposiţiunea, ca strĕiniĭ sĕ nu pótă întra în ţéră în grupurĭ, şi acésta ca mĕsură de siguranţă a Statuluĭ. Intrarea în ţéră nu se va admite decât în mod individual séu *în grupuri mici cu autorisaţie prealabilă*, conform regulelor stabilite.

Raportul anual al socialiştilor. Socialiştiĭ din Ungaria au scos de sub tipar raportul asupra activităţiĭ de pe anul trecut. Din acest raport vedem, că socialiştiĭ au pus candidaţĭ la alegerile trecute în 46 cercurĭ electorale (se 'nţelege fără nicĭ un resultat) şi au împărţit cu acéstă ocasiune 450.000 broşurĭ. Pentru scopurĭ electorale au colectat 4426 coróne. Partidul a distribuit gratis în cursul anuluĭ 550.000 broşurĭ şi a vêndut pe banĭ 35.000. La alegerile comunale au avut majoritate în 6 comune, ér în representanţa comunală au pĕtruns 47 de candidaţĭ de aĭ lor. Socialiştiĭ au la disposiţie 14 diare, 10 unguresci, treĭ germane şi unul sêrbesc. (Pe timpul alegerilor aveau de gând sĕ înfiinţeze şi un diar românesc în Braşov şi s'au adresat unuĭ cunoscut scriitor din acest oraş, oferindu-ĭ 400 fl. onorar, décă va primi redactarea. Se înţelege au fost refusaţĭ). Incasările partiduluĭ au fost anul trecut de 42.741 coróne, cheltuielile 42.148 cor. Pentru diare s'au dat 23.000. Pentru scopurĭ de agitaţiĭ 6434 cor., pentru alegerĭ 4202 cor.

In temniţă. La pertractarea de Mercurĭ, 19 l. c. dela tribunalul din Clujiŭ, ţinută pentru acumularea pedepseĭ d-luĭ *Balteş*, responsabil pentru redacţia „Tribuneĭ", i-s'a dat acestuia pedépsă de *doĭ anĭ temniţă ordinară*, calculându-se timpul din 25 Septemvrie c. de când a fost deţinut. Pedepsa în banĭ a rĕmas aceeaşĭ, de *4200 cor.* D-l Balteş îndată după pertractare a fost internat în o celulă cu cincĭ criminalĭ ordinarĭ.

Pentru masa studenţilor românĭ din Braşov au întrat dela d-l paroch din Stupinĭ Ioan *Maximilian*, şi soţia Elena **20 cor.** întru amintirea regretatuluĭ lor fiiu Laurenţiu Maximilian cu ocasia parastasuluĭ de 2 anĭ. Primĕscă pioşiĭ donatorĭ cele maĭ viĭ mulţămite. — *Direcţiunea şcólelor medii gr. or. române din Braşov.*

Internate române la Rădăuţ şi Siret. „Deşteptarea" ne spune, că inteliginţa română din Rădăuţ şi Siret, precum şi din jurul ambelor oraşe, a decis a organisa dela 1 Septemvrie a. c. în ambele oraşe câte un internat român de băeţĭ, parte spre a sări în ajutor băeţilor sĕrmanĭ, parte spre a-ĭ scuti de gazde rele. In ambele centre se lucréză la compunerea de statute pentru crearea a două societăţĭ cu menirea de a susţiné internatele. Opera mare şi folositóre a acestor două internate nu va întârdia a fi salutată cu cea maĭ vie bucurie de tot sufletul românesc. Urăm succes întru realisarea nobilelor întreprinderĭ.

Nemţĭ din Germania în Ungaria. Din Berlin se scrie, că mai mulţĭ membri ai societăţiĭ *„Alldeutsch"* vor face o cĕlĕtorie prin Ardeal şi Bănat. Foile unguresci înregistránd scirea acésta, dic, că décă scopul cĕlĕtorieĭ lor ar fi „agitarea", atuncĭ bine sĕ se bage de sémă şi Ungurii sĕ fie cu ochiĭ 'n patru. — Se tem şi de frundă şi de iérbă.

Cecil Rhodes, urzitorul şi pricinuitorul rĕsboiuluĭ sud-african, a murit dilele trecute în Capstadt. Ultimele luĭ cuvinte au fost: „Am făcut aşa de puţin, deşĭ multe aveam de isprăvit". Rhodes a lăsat sume marĭ spre scopurĭ publice şi cu esecutarea testamentuluĭ l'a însărcinat pe amicul sĕu Dr. *Jameson*. Din Amsterdam se vestesce, că *Krüger* audind de mórtea luĭ Rhodes, a dis: „Domnul a dat, Domnul a luat". Osĕmintele luĭ Rhodes vor fi îngropate în muntele Matoppo, locul unde în 1896 a tractat despre pace cu şefiĭ seminţieĭ Matabelilor.

O călĕtorie gratis. Dumineca trecută calfa de tĕmplar Fr. Hahnel a cĕlĕtorit gratis dela Vêrşeţ la Seghedin. El s'a suit înainte de plecarea trenuluĭ pe acoperişul unuĭ vagon şi s'a culcat acolo de-alungul acoperişuluĭ, aşa că nu l'au observat conductoriĭ, nicĭ chiar când s'au suit sĕ aprindă lămpile. Vĕdêndu-se neobservat, după o călĕtorie de câte-va ciasurĭ s'a ridicat şi şedĕnd şĭ-a consumat cina (slănină şi pâne), apoi ca sĕ-şĭ alunge urîtul a început sĕ fluere. Pasageriĭ din vagon — era un vagon de cl. I. — nu puteau dormi de flueratul calfeĭ şi au protestat la conductor. „D-le conductor, acĭ nu ne putem obicinui de loc, fiind-că în compartimentul vecin cine-va fluerá mereu." — „D-lor, rĕspunse conductorul, nu se póte, în compartimentul vecin este un episcop, acela dór' nu va fluera? In cel din stânga sunt două dómne bĕtrâne, nicĭ acelea nu flueră". Nimĕnuia nu i-a trecut prin minte, că flueratul póte se vină de de-asupra, până într'un târdiu. Căutând atuncĭ conductorul pe coperiş, a găsit pe Hahnel. — „Ce cauţĭ aicĭ?" — „D-le conductor — rĕspunse Hahnel — sunt băiat sĕrac, n'am muncă, nicĭ banĭ, de ce sĕ umblu vagabondând prin ţéră, m'am gândit sĕ mĕ întorc acasă aşa." — Conductorul ajungĕnd la Seghedin l'a dat pe mâna poliţieĭ.

Banĭ falşĭ. Poliţia din Galaţĭ a arestat pe doi mateloţĭ italienĭ dela vaporul „Siria", la carĭ s'au găsit 12 bancnote false. La interogatorul ce li-s'a luat, ei au declarat, că acele bilete le-au primit dela nisce Grecĭ din Brăila cărora le-au vêndut tutun de contrabandă. La unul dintre cei arestaţĭ, anume Martinelli Fermedillo, s'au găsit şi patru monede de câte 2 leĭ, tot falşe, primite dela aceiaşĭ Grecĭ. Prefectura a trimis casul în cercetarea parchetuluĭ. După cum se pare, esistă o bandă de falsificatorĭ cu sediul în Brăila. S'au început cercetărĭ în acéstă privinţă.

Numĕrul Jidanilor pe întreg pămêntul este de vre-o 11 millóne. Din aceştia sunt în Europa 9 milióne, în Asia şi America câte 900 mii, în Africa 670 mii şi în Australia 20 mii. In Rusia sunt la 5 milióne, în Austro-Ungaria aprópe 2 milióne, în Turcia 350 mii, în România 300 mii, (numai?) Francia 200 mii, Anglia 150 mii, Italia 45 mii, Holanda şi Belgia 10 mii.

Un hoţ, care strĕnută. D-na Flórea D. Florescu, negustorésă de mĕrunţişurĭ în calea Griviţeĭ (Bucurescĭ) a închis err séră prăvălia şi s'a dus sĕ se culce. De abia se suise în pat, când aude sub pat un straşnic strĕnutat. Speriată de acel sunet, femeia a sărit din pat şi aşa de delicat cum era îmbrăcată, a alergat în curte strigând ajutor. Au venit vecinii şi gardistul postat în stradă. Toţĭ au întrat repede în casă şi au căutat sub pat. Acolo, ghemuit şi tremurând, sta un nenorocit sdrenţuros. Scos de sub pat, cu forţa, visitatorul inoportun al d-neĭ Flórea, a declarat că se numesce Anghel Petrescu, are domiciliu în strada Ignatiu şi pĕtrunsese în camera de locuit unde a fost găsit, cu intenţia de a lua câte-va obiecte, pentru că e om sĕrac. I-a fost frig sub pat şi a strĕnutat, stricând astfel planul luĭ şi liniştea d-neĭ Flórea. Acum Anghel Petrescu se încăldesce în arestul poliţieĭ.

Venitul porturilor române din taxa de o jumĕtate la sută şi din aceea de cheiagiu, în cursul luneĭ Februarie 1902, a fost de leĭ 164,831,85. In aceeaşĭ lună din anul trecut acest venit a fost de leĭ 69.144.44. După cum se póte vedé, resultă o diferenţă în plus de leĭ 95,687,41, în comparaţie cu luna corĕspundĕtóre din anul trecut 1901.

1359 şi-au clădit aicĭ o biserică de lemn ca sĕ pótă ţiné acolo serviciu divin după ritul grecesc. O sută de anĭ mai târdiu s'a zidit în locul acesteĭ bisericuţe, prin sprijinul luĭ Neagoe Basarab-Vodă o biserică de piatră şi prin zidirĭ succesive s'a tot transformat în diferite timpurĭ, până în sfĕrşit în secolul 18 prin dărnicia împărătesei rusescĭ Elisabeta, a fost lărgită şi împodobită în forma ei de astădĭ. In acest suburbiu maĭ locuiesc Saşĭ şi Ungurĭ. Grecii şi Românii au pe lângă biserica lor cea mare din suburbiu şi alte bisericĭ mai micĭ pe la periferiile suburbiilor şi oratorii frumóse şi împodobite în cetate, acestea însĕ fără nicĭ un semn pe dinafară, care ar arăta, că acolo ar fi vr'o biserică.

Comerciul este actualmente esclusiv dominat de compania grecéscă privilegiată care îşĭ are judecătorii séĭ proprii şi de Românii, carĭ sunt nĕscuţĭ şi crescuţĭ pentru comerciŭ şi daraverĭ. Numai aceştia mai menţin însemnătatea Braşovuluĭ, ca oraş comercial după cum o confirmă acéstă agenţiĭ fabricelor şi caselor comerciale cele marĭ, carĭ fórte des vin la Braşov.

O dovadă nerĕsturnabilă pentru acésta se póte căpĕta din cartea de adrese, apărută pentru prima óră în Braşov la 1845 şi pentru tipărirea căreia d-l tipograf Ioan Gött ş'-a câştigat marĭ merite.

Cifrele vorbesc o limbă fórte elocuentă şi din ele aflăm că actualmente nu esistă în Braşov, decât *două decĭ şi două de firme comerciale săsescĭ*, dintre carĭ însĕ nicĭ jumĕtate nu sunt Saşĭ indigenĭ, ci Germanĭ şi Ungurĭ încetăţeniţĭ aicĭ şi carĭ afară de aceea nu fac decât un fórte modest comerciu de detail de lipscănie şi ferărie.

In acelaşĭ timp însĕ esistă în Braşov *109 firme române*, aparţinĕtóre gremiuluĭ comercial levantin şi companiei grecescĭ, cu şépte case comerciale, carĭ s'au făcut stăpânĭ pe întreg comerciul mic şi mare levantin şi pe afacerile de espediţiune pe Dunăre, carĭ înainte de circulaţia vapórelor erau întreprinderĭ fórte bănóse, va sĕ dică tocmai afacerile, carĭ pe Saşĭ i-au făcut odinióră atât de bogaţĭ şi tot-odată favoriţĭ ai regilor ungarĭ prin faptul, că erau mijlocitorii comerciuluĭ universal între nord-vestul şi Sudostul Europeĭ.

Saşiĭ de aicĭ se pot asemena în privinţa acésta cu nobilimea decădută din timpurile feudale, ei nu posed decât amintirile istorice şi mândria, dér nicĭ un motiv pentru a fi mândri. Industriaşul sas se lasă esploatat şi aservit şi este încă fórte recunoscĕtor, décă negustorul séu comisionarul român îi dă câte un avans în momentul de mare nevoie a conto lucrărilor, ce o va esecuta în viitor.

Cu tóte acestea Sasul este prea mândru, a-l recunósce pe Român de egal al sĕu, de concetăţan şi confrate, căcĭ *acesta nu este în ochiĭ luĭ, decât un valah*, căruia nu e dispus de loc a-i acorda o posiţie de cetăţean.

Aceste disposiţiĭ trebuesc schimbate, altfel rĕul va fi şi mai mare, — şi cu adevĕrată jale privesce conaţionalul german decadenţa inevitabilă a comerciuluĭ şi industriei germane şi prin urmare şi decadenţa naţională şi politică.

Elementul sîrguitor şi puternic român ar trebui împretenit cu cel german, spiritul de castă trebue paralisat, aroganţa neferícită trebue suprimată la timp şi trebue lecuit desastrul, care din pĕcate a prins rĕdăcinĭ adâncĭ şi tóte acestea se pot face fără prejudiţiul spirituluĭ poporal german. Dér nu trebue sĕ rĕmână nicĭ un mijloc neispitit, nicĭ o ocasiune neîntrebuinţată pentru a înlătura pe de-o parte sărăcirea industriaşilor saşĭ şi de a promova comerciul săsesc, ér pe de altă parte a apropia interesele unele de altele prin socialisarea pe terenul industrial şi comercial, prin apropiere umană şi prin renunţarea la fudulia ridicolă a amintirilor. Acéstă apropiere prietenéscă nicăirĭ nu se póte face mai cu succes, decât tocmai în Braşov, fiind-că aicĭ clasa negustorilor séu aşa numita clasă mijlocie a Românilor este mai cultă decât conaţionalii lor din ori care parte.

Numĕrul locuitorilor este de 36,000 suflete, carĭ se împart în Saşĭ şi Germanĭ, aprópe tot atâţia Românĭ, mult mai puţinĭ Ungurĭ, şi numai câţĭ-va jidovĭ. (Astădĭ jidovii s'au înmulţit aşa de tare, încât şĭ-au zidit un grandios Templu în centrul oraşuluĭ, afară de sinagoga habotnicilor.). Ţiganii nu sunt tocmai numĕroşĭ în Braşov, dér sunt mult mai civilisaţĭ de cât cei din alte părţĭ. Ei au case frumóse, fac musică teoretică, orĭ învaţă numai din audş şi fac căletorĭĭ artistice până pe la Constantinopol; alţiĭ sunt ferarĭ, cismarĭ şi chiar negustorĭ de caĭ, carĭ adesea orĭ cumpĕră cei mai frumoşĭ caĭ pe séma Românilor şi îi plătesc cu galbenĭ. — Fiind mai toţĭ locuitorii aparţinĕtorĭ claseĭ, care muncesce, ei fac comerţ întins mai ales cu principatele vecine, de unde o clasă de comerciauţĭ, carĭ se ocupă cu desfacerea productelor industriale din Braşov, ca: plosce, lădĭ, frânghiĭ, curelărie, ghete, pălăriĭ, năfrămĭ, etc. —, se numesc „Braşovenĭ". Fabricĭ suns puţine încă şi

In cafeneaua Redutei începênd cu diua de mâne, dela 7 până la 11 óre séra se dau producţiunĭ cu *fonograful uriaş* excelsior. Bucăţĭ declamatorice, cântece şi musică. Bufetul dela „Redută" se bucură de cel mai bun renume.

Aniversarea luptei dela Mortara şi Novara.

— 25 Martie 1902.

Dumineca trecută s'au împlinit 54 anĭ de când s'a câştigat lupta dela *Mortara* şi *Novara*, unde oştirea austriacă, alcătuită mai ales din Românĭ, s'a purtat aşa de brav, încât urmaşii înrolaţĭ în regimentul de infanterie, nrul 33, staţionat în *Arad*, an de an serbéză acea învingere.

Anul acesta, în preséra dilei aniversare, musica regimentului a încunjurat cetatea, unde e staţionat regimentul 33, ér în diminéţa următóre s'a celebrat un Te-Deum din partea capelanului militar de legea catolică.

După slujba bisericéscă colonelul Vilhelm *Wachsmann* a ţinut feciorilor o vorbire în limba nemţéscă, în care a stăruit asupra însemnătăţii dilei. După d-l colonel a vorbit d-l căpitan *Novotny*, care într'o românéscă fluentă a zugrăvit vitejia regimentului, arătată înainte cu 54 anĭ. Făcênd istoricul măreţeĭ învingerĭ, îndémnă soldaţiĭ ca la rêndul lor, când ţéra şi tronul vor cere, asemenea curagiŭ sĕ dovedéscă.

Cuvintele cu artă aşternute ale d-lui căpitan Novotny au făcut bună impresie asupra ascultătorilor.

Soldaţilor maghiarĭ însemnătatea dilei le-a tălmăcit'o d-l căpitan *Cioban*.

După aceste cuvêntărĭ s'a cetit numele celor ce au cădut în luptă, ér feciorilor carĭ au avut purtarea cea mai bună, li-s'au împărţit premii.

La amiadĭ s'a dat un banchet în casina oficerilor. Toastul prim l'a rostit colonelul Wachsmann pentru împĕrat, după aceea pentru regiment, subcol. Dittrich a toastat pentru óspeţĭ, din şirul cărora primarul Aradului Institoris a toastat, ungurescе, pentru regiment, ér P. Cuvioşia Sa archimandritul Augustin *Hamsea* a toastat în limba germană, pentru buna împreună convieţuire dintre cetăţenĭ şi ostaşi. Din gloria dela Mortara şi Novara deduce iubirea soldaţilor faţă de tron şi ţéră şi acéstă iubire înăscută a soldaţilor regimentului nr. 33 e convins, că tot-déuna vor arăta-o când ţéra şi tronul vor pretinde.

După toastul frenetic aplaudat al P. C. Sale d-lui Hamsea, a ridicat cuvênt venerabilul subcolonel pensionat d-l I. *Mărgineanu*, care a închinat în sănĕtatea d-lui colonel Wachsmann.

După prând soldaţii au aranjat o petrecere în curtea căsărmii, la care ca privitorĭ vor fi asistat aprópe la 10 mii inşi. Producţiunile feciorilor au succes minunat şi în deosebĭ jocurile nóstre naţionale au atras atenţia publicului imens, care mişuna prin fortăréţa Aradului. De altmintrelĭ feciorilor li-s'a fost dat minaje duplă, ér vinul încă va fi contribuit, ca dispoziţia soldaţilor sĕ fie veselă.

Privitorul.

Corespondenţa „Gazetei Transilvaniei".

Feleacul-săsesc, 25 Martie 1902.

Décă din când în când între multele nĕcasurĭ şi ne-ajunsurĭ, ce noi Românii avem de îndurat din partea adversarilor noştri, mai putem remarca în jurnalistica nóstră şi câte un moment de plăcută aducere aminte, atuncĭ bine ne cade şi drept avem, ca sĕ ne mândrim şi sĕ credem cumcă poporul şi inteligenţa nóstră, décă sunt uniţĭ în cugete şi simţirĭ, póte forma o puternică falangă de care strĕinii şi adversarii noştri sĕ ţină cont în tóte vremurile şi impregiurările.

Bine sciind cumcă „Gazeta Transilvaniei" este organul nostru iubit, care colónele sale întot-déuna cu bucurie le-a deschis acelora, carĭ bucurie şi bine au vestit, am aflat şi eu de bine, că fără a abusa de paciinţa cetitorilor ei sĕ vĕ raporteze pe scurt în legătură cu cele premerse, decursul unui act bisericesc sĕrbătoresc îndeplinit în 22 a l. c. în comuna Herina prin M. O. D. Gerasim *Domide*, protopopul meritat al Bistriţei

Devenind vacantă parochia Herina prin strămutarea preotului de acolo Ciril Negruţ ca capelan în Bistriţa, acest beneficiu s'a oferit preotului din Manic Sever Groze, a cărui introducere s'a şi îndeplinit conform cercularului protopopesc în 22 a l. c. cu o rară şi însufleţitóre pompă.

Deşi comuna acéstă este o amestecătură de Saşĭ şi Românĭ, totuşĭ actul serbătoresc, precum şi bucuria de a primi pe noul preot, a fost de caracter general. Popor de ambe confesiunile îmbrăcaţĭ sĕrbătoresce şi purtând în mânĭ cunună de ramurĭ verdĭ şi buchete de florĭ, în frunte cu musica săséscă comunală, erau postaţĭ într'un banderiu lung aşteptând cu nerăbdare pe iubitul şi doritul lor părinte sufletesc, precum şi pe protopopul tractual, carĭ aveau sĕ vină din două direcţiunĭ opuse. La sosire óspeţii au fost primiţĭ cu vorbirĭ de bineventare atât din partea comunităţii bisericescĭ, cât şi a celei civile, la care atât noul preot, cât şi d-l protopop au rĕspuns cu cuvinte alese şi demne, mulţumind poporului pentru primirea strălucită şi neaşteptată, ce li-s'a făcut.

Dragostea şi însufleţirea protopopului a fost atât de mare, încât părăsindu-şĭ trăsura a mai preferit a-se înrola ca un conducĕtor demn de poporul sĕu, şi în frunte cu musica însoţit de preoţĭ şi inteligenţa din loc şi jur pe jos au mers până la sfânta biserică, unde trei preoţĭ îmbrăcaţĭ în ornate bisericescĭ i-au întêmpinat în mod sĕrbătoresc. La sfîrşitul celebrărei sf. liturgii s'a început actul introducerei noului preot Sever Groze. Mişcătóre au fost cuvintele rostite din partea O. D. protopop la predarea sfintei Evanghelii şi a cheilor, la carĭ noul introdus mulţămind a rostit o predică frumósă, în care cu dibăcie oratorică a accentuat datorinţele preotului ca păstor sufletesc faţă de credincioşii sĕi.

După sĕvĕrşirea acestora toţĭ óspeţii s'au întrunit în spaţiósele locuinţe parochiale la un prând comun dat din partea comunităţii bisericescĭ, la care pe lângă inteligenţa numĕrósă, au mai luat parte şi o mulţime de popor ales de ambe confesiunile. — Cu acéstă ocasiune s'au ţinut mai multe toaste, precum pentru sĕrbătoritul, pentru protopopul tractual, pentru poporul credincios, precum şi pentru antistia comunală, representată prin primarul comunal, care deşi Sas fiind, a sciut prin purtarea sa démnă sĕ captiveze inimile celor presenţĭ.

Satisfăcuţĭ de succesul sĕrbătórei acesteia, abia cătră séră ne-am împrăsciat fie-care spre locuinţele nóstre, ducênd cu noi impresiunile unei suvenirĭ plăcute de dragoste şi armonie reciprocă.

Încheiŭ cu cuvintele: Dee ceriul tot astfel de protopopĭ, carĭ prin ţinuta lor démnă, sĕ scie plânta sîmburile dragostei, armoniei şi a bunei înţelegerĭ între poporul nostru credincios.

Un participant.

Apel.*)

În scopul de a se pute aduna esact date despre representările teatrale aranjate la noi în ţéră de cătră diletanţi românĭ, date, carĭ se publică în Anuarul Societăţii pentru crearea unui fond de teatru naţional român, în vederea unor anume studii, — îmĭ iau voie a adresa prin acéstă o rugare la toţi aranjatorii de asemenea representărĭ, ca se trimită şi subsemnatului câte un program, ér décă de acestea nu se fac, sĕ mĕ încunosciinţeze prin o cartă poştală, comunicându-mĭ, că: ce piesă se dă? de ce autor? de cătră cine se aranjiază? în ce folos? şi ce petrecere însoţesce încă representarea teatrală?

Rog a mi-se comunica date, încât se póte în vre-o 15 dile, şi despre representările din anul trecut, 1901.

Braşov, 15 Martie v. 1902.

Iosif Blaga,
Secretarul Soc. fondului de teatru român.

*) On. Redacţiuni ale diarelor nóstre din patrie sunt respectuos rugate a reproduce acest apel.

ULTIME SCIRI.

Bucurescĭ, 29 Martie. În urma uneltirilor revoluţionare ale emisarilor lui Sarafoff, e mare fierberea în sînul Bulgarilor din Macedonia. Guvernul turcesc, aflând, că Sarafoff este la graniţa Macedoniei, a organisat o patrulare şi a instituit potere dintre locuitorii mărginaşĭ, ca sĕ cutriere teritoriul spre a prinde pe şeful de bande. *S'a anunţat, că guvernul turcese va da un premiu de 2000 de lire de aur aceluia sĕu acelora, carĭ vor pune mâna pe Sarafoff.*

Bucurescĭ, 29 Martie. Erĭ consiliul facultăţii de litere a pronunţat eliminarea studentului Const. Al. Ionescu, dis *Caion*, fiind-că a comis falsul, care a fost dovedit înaintea justiţiei în decursul procesului de colomnie, ce i l'a intentat cunoscutul scriitor *Caragiale*. (Caion afirmase într'o revistă, că d-l Caragiale ar fi plagiat drama sa „Năpasta", după o carte ungurésca, care s'a dovedit, că nicĭ nu esistă).

Veneţia, 28 Martie. *Prinetti* a declarat, că e fórte mulţumit de resultatul convorbirei, ce a avut'o cu *Bülow*.

Londra, 28 Martie. În cercurile normative de aicĭ se crede, că tratările de pace din Africa-de-Sud vor avé succes. Guvernul engles păstréză în secret resultatul tratărilor şi nu-l va publica decât sĕptĕmâna viitóre.

Paris, 28 Martie. Lordul *Rosebery*, ducele de *Devonshire* şi agentul transvaalian *Leyds* se află aicĭ.

Literatură.

Avis. *„Prăsirea raţională a galiţelor"*, carte practică cu opt ilustraţiunĭ, scrisă din încredinţarea Reuniunei agricole din comitatul Făgăraşului. Se află de vêndare cu preţ redus de 60 banĭ, la autor, d-l Nicolau Albani în Sâmbăta-inferióră (Alsó-Szombatfalva); asemenea:

2) *„Prăsirea pomilor şi prepararea pómelor"*, pentru şcólele de repetiţie economice, pentru particularĭ şi economii practicĭ. Carte premiată de reuniunea agricolă

---

acelea fórte modeste. Amintim fabrica de tors, de zahăr şi de vase. O particularitate a economilor de vite românĭ sunt aşa numitele sahanale, în carĭ tómna târdiu se taie mii de berbecĭ bătuţĭ, din sĕul cărora se fac lumînărĭ, cu carĭ se face comerţ minunat în Pesta. Têrgurile de sĕptĕmână sunt fórte bine frecuentate de poporul dela ţéră şi mişcarea este mare în aceste dile. — Unde activitatea industrială este atât de vioă, ca aicĭ, pentru artă rĕmâne puţin teren. Afară de o societate filarmonică (Musikverein), care încă nicĭ nu e bine întemeiată, tóte tendinţele se concentréză pe terenurile practice. Aicĭ esistă institute umanitare, spitalurĭ şi fundaţiunĭ pie, o bancă fórte înfloritóre de economii o societate de pensiunĭ întemeiată de senatorul Petru Lange, care se bucură de o estraordinară popularitate, o bancă de împrumut pe zălóge etc. Mai sunt societăţĭ pentru diferitele ramurĭ ale economiei şi nicĭ chiar societatea de temperanţă nu lipsesce. Tipografia a luat în cei şépte anĭ din urmă prin Ioan Gött un avênt estraordinar. Aicĭ apar organele „Das Siebenbürger Wochenblatt", „Satellit" şi „Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde". Gött tipăresce şi o fóie românéscă (Gazeta de Transilvania), a cărui redactor, profesorul Bariţ, caută cu multă înţelepciune sĕ influinţeze asupra desvoltării naţiunei sale. Acest diar şi-ar câştiga mulţĭ aderenţĭ şi în principate, décă nu ar împedeca-o censura de acolo, — ceea ce se întêmplă de altfel şi cu fóia germană.

Se tipăresc şi cărţĭ poporale românescĭ, carĭ se vênd fórte mult. Libraria de aicĭ a lui W. Nemeth este bine asortată şi are şi o bibliotecă de împrumut.

In ce privesce locurile publice de petrecere, nu trebue sĕ avem pretensiunĭ marĭ, de óre-ce viéţa se manifestă mai mult în familii şi se separă după naţionalităţĭ şi clase. Esistă o casina săséscă, *două casine române* şi o societate industrială, unde totul se separă şi se perde, un inconvenient, care se află aprópe în tóte oraşele săsescĭ. Pentru localurile publice nu rĕmâne aşader public aprópe de loc. Pentru strĕinĭ, acest lucru este fórte neplăcut mai ales, când nu este vr'o trupă teatrală în Braşov Teatru stabil nu esistă. Călĕtorii carĭ vin din Orient visiteză Braşovul fórte adesea, căcĭ pe aicĭ este o trecere fórte comodă spre Bucurescĭ şi Iaşĭ. S'a întêmplat mai de multe-orĭ, ca un călĕtor din Bochara a şedut de-odată la table d'hôte în hotelul „La pomul verde" cu un doctor din Brussa şi cu un neguştor din Alexandria.

Vara este cu deosebire o viéţă fórte animată în Braşov, fiind-că aicĭ este primul popas al boierilor românĭ, carĭ merg pe la băi în streinĕtate. Érna din contră este neplăcută.

Trad. de *O....*

Poesii poporale.

Mulţĭ îmĭ strigă mie 'n sat
C'o sĕ fiiu talpă la iad,
Dér de ce dómne se fiu
Că n'am omorît de viu.
Am iubit ce mĭ-a plăcut,
Alte rele n'am făcut.

*

Fost'am june, şi am junit
Şi la asta n'am gândit.
Sĕ-mĭ cumpĕr urît pe banĭ
Sĕ fac falǎ la duşmanĭ.

*

Bărbate, sufletu meu,
De te-ar ţiné Dumnedeu.
Cânepă mĭ-ai sĕmĕnat
Bólă 'n óse mĭ-ai băgat.
Şi acum cânepa-i coptă
Şi eu 's betégă de 's mórtă.
Ia tu cósa şi-o cosesce
De bólă mĕ mântuesce.
Tai-o la sfânta Mărie
Sĕmînţă sĕ nu mai fie.
Şi o taie cam pe sus,
Sĕ rĕmâe preţ d'un fus.
Bărbate, sufletul meu,
Şése boi par'că avem
Vinde patru şi-mĭ fă patu,
Vinde doi pe perinĭ moi,
Vinde-o vacă şi-un viţel
Şi-mĭ i-a ponévă şi ţol.
In pat sĕ mĕ odihnesc
Perina s'o pun la cap
De grije sĕ mĕ mai scap;
Décă nu şi nu şi nu
Vinde doi dela tânjală
Ia-mĭ săpun şi rumenélă,
Că cine sĕ săpunesce
Şi faţa şi-o rumenesce
Mult în lume că plătesce
Bărbatul s'a socotit,
Merge în têrg şi-a têrguit
Tot ce lui i-a trebuit:
Două sbice de curele
Şi-a făcut din drac muere.

*

Mândra mea de mândră mare
Şépte chimeşĭ nouĕ are,
Trei sunt rupte, patru sparte
Două nu se ţin în spate.

din comitatul Făgăraşului întrodusă în tóte şcolile poporale de repetiţie din diecesa Blaşiului şi a Lugoşului, fórte apeţiată de qiaristica nóstră. Preţul 60 de banĭ; se află de vêndare la autor şi la societatea „Tipografia“ în Sibiiu.

Mama sfântului Augustin de Emil Bougaud, traducere de Salba. Edtura d-lui prof. Dr. E. *Dăianu*. Tipografia archdiecesană din Blaşiŭ. Cartea are 31 cóle de tipar (500 paginĭ) şi este fructul ostenelelor unor laborioşĭ studenţĭ în teologia dela universitatea din Budapesta Cuvêntul „Salba“ ne reamintesce societatea literară cu acelaşĭ nume a teologilor din seminarul desfiinţat „S-ta Barbara“ din Viena căreĭ societăţĭ îi mulţumim publicarea Fabiolei şi a unei părţĭ din catech mul cel mare al lui Deharbe. Traducătoriĭ ne dau o lectură edificatóre în stil îngrijit, tiparul curat, hârtia bună. Preţul unui esemplar legat elegant în pânză este 4 coróne (+ 30 b. porto.) Un esemplar broşat 3 coróne (+ 30 b. porto). *Se află de vêndare şi la Tipografia A. Mureşianu, Braşov.*

„Castelul din Carpaţĭ“, roman din viéţa poporului român din Ardeal, de Jules *Verne*, tradus de d-l Dr. Victor *Onişor* cu o prefaţă de Dr. Eliă *Dăianu* (Tiparul „Tipografia“ societate pe acţiunĭ Sibiiu). *Se află de vêndare la Tipografia „A. Mureşianu“ Braşov.* Esemplarul broşat edit. poporală *1 cor. 60*, broşat ed. de lux *2 cor 40* (plus 10 b. porto), legat *4 cor.* (plus 20 b. porto). O carte fórte interesantă, care n'ar trebui sĕ lipséscă de pe masa nicĭ unui Român.

„Cartea Durerii“ de Emil Bougaud, tradusă din originalul frances de Iacob *Nicolescu*, editura lui Dr. E. *Dăianu*. Tipografia lui Heinrich Uhrmann din Timişóra 1895. O cărticică de mângăere sufletéscă, care costă legată 3 coróne plus 10 banĭ porto. Se află de vîndare la Tipografia *„A. Mureşianu“*.

In jurul însurătórei.

Una dintre cele mai însemnate teme în viéţa nóstră naţională, ba am puté dice între anumite împrejurărĭ, chiar şi economico-financiară, e afacerea însurătórei. Recunóscem, că însurătórea e o cestie de natură eminamente personală-familiară şi că luând acésta în considerare nu e tocmai consult, ba nicĭ prea admisibil sĕ se tracteze despre ea în public prin diaristică Credem şi admitem, că acest motiv a şi abătut până acum publicistica nóstră dela discutarea cestiei acesteia.

Insurătórea însĕ, — mai cu sémă la noi la Românĭ — are şi o parte, care trece mult hotarul daraverilor private şi ia o deosebită însemnătate de interes public. Dér acéstă parte e fórte delicată şi de aceea vom căuta sĕ o tractăm cu tótă cruţarea. Lăsând neatins caracterul privat, ne vom restrînge a-ne ocupa puţin de acéstă temă numai şi numai din punct de vedere al interesului public. Ne place a crede, că nu greşim când susţinem, că din acest punct de vedere ni-e permis, ba suntem şi datorĭ sĕ ne ocupăm şi de „însurătóre“ mai cu sémă în urma repeţitelor greşelĭ, ce s'au comis în timpul nu de mult trecut în materia acésta.

Sĕ vorbim dér scurt şi la înţeles!

Noi par'că perdem mereu mereu din vedere, că familia e cea mai cardinală piétră fundamentală a societăţii, căcĭ vedem, că şi la noi se încuibă credinţa, că e mai bine neînsurat, — decât cu soţie şi copii la casă.

Poporul român nu a cunoscut ideia acésta bizară, dér de un timp încóce mai cu sémă tinerii din societatea mai cultă, încep sĕ o întroducă. Din punct de vedere naţional însĕ nicĭ decum nu póte fi aprobată! Nu numai cei ce fac fundaţiunĭ sunt adevĕraţii binefăcĕtorĭ ai némului, ci şi aceia, carĭ însurându-se cresc din sudórea feţei lor şi dau némului copii.

Rĕu fac decĭ acei tinerĭ, carĭ putêndu-se însura, negligă tréba acésta şi apoi rĕmânênd burlacĭ bĕtrânĭ, mâne-poimâne devin spre greutatea şi dauna némului. Atât din punct de vedere naţional, cât şi din punct de vedere economico-financiar e de dorit, ca toţĭ tinerii noştri capabilĭ, sĕ se însóre şi sĕ constitue familii!

Nu mai puţin greşesc aceia, carĭ resolvându-se sĕ se însóre perd din vedere cele mai elementare recerinţe ale unei stărĭ casnice normale, anume: că un Român numai cu o Româncă laolaltă în căsĕtorie pot constitui o familie românéscă! Insurătórea are de scop înşghebarea unei vieţĭ casnice fericite! Acéstă viéţă de regulă numai între părţĭ omegene se póte închipui: acolo, unde intră strĕinul în casă, nu póte fi fericire neştirbită. Şi totuşĭ în câte casurĭ vedem, că tinerĭ de-ai noştri, fără a-şĭ sparge mult capul, iau în căsĕtorie câte pe o strĕină, care nu se póte gira în nicĭ o privinţă, că ar fi mai mult decât o Româncă. Nu din dragoste se fac aceste legăturĭ, ci mai tot-déuna din neprecugetare!

Câte familii române nu jertfesc tot ce au, ca sĕ dee fetelor o crescere potrivită posiţiei lor şi a viitorului bărbat. Tinerii noştri totuşĭ nu se gândesc la aceea, că ei ar fi chiemaţĭ sĕ fericéscă Româncele nóstre, ci cu o uşurătate condamnabilă se lasă a fi traşĭ în cursele strĕinelor, cu carĭ apoi nicĭ nu se fericesc, nicĭ familii românescĭ nu mai pun la cale, ér fetele nóstre, crescute cu marĭ jertfe pentru viitórea chiemare de mame române, sunt nevoite — urmând involuntar esemplul tinerilor noştri — sĕ rĕmână séu nemăritate séu sĕ se mărite după strĕinĭ. Perderea îndoită ce o suferim prin acésta n'are trebuinţă de comentar. Dér noi facem politică pe marele; noi punem la cale sórtea Europei! Şi când colo despre noi şi pentru noi nu resonăm nicĭ asupra elementelor unei politicĭ corecte, asupra însurătórelor, respective a alcătuirei familiei

Tóte la rêndul sĕu şi fie-care la locul sĕu! Décă ne-am ţine noi de principiul acesta, cum am sta şi cum am progresa. La noi însĕ merg tóte de-antórsele Tinerii noştri sĕ-şĭ împlinéscă datorinţa lor corect şi conscienţios şi atuncĭ trebue sĕ dăm înainte; ér prima datorinţă a tinerilor noştri e, ca sĕ nu neglige familia naţională. Cei chiemaţĭ însóre-se la timp. Sĕ iee de soţii numai Românce şi sĕ pună temelii sigure familiei române. Când vom avé familii tarĭ române, va fi şi societatea română tare şi némul nostru mare.

Se subînţelege, că nicĭ partea economică financiară nu trebue perdută din vedere. Cu bună chibzuiélă sĕ se împărechieze partea morală cu cea materială. Care dintre noi nu s'a convins deja, că o piedică însemnată a progresului la poporul nostru e starea miseră şi neajunsurile cu carĭ au sĕ se lupte chiar şi cei din straturile mai culte. Ni-se impune dér datorinţa, sĕ ne îngrijim şi de delăturarea acestei pedicĭ. Totul nu se póte face de-odată şi peste nópte nu putem deveni toţĭ bogaţĭ.

Căsĕtoria de sigur şi în direcţiunea acésta póte ajuta mult. Nu se póte tăgădui, că bărbaţii căsĕtoriţĭ sunt mai cruţătorĭ decât cei necăsătoriţĭ. In viéţa casnică, pe lângă munca bărbatului, zestrea femeii încă contribue în mod însemnat la promovarea bunei stărĭ materiale. Sunt rarĭ, fórte rarĭ casurile, când şi un june necăsĕtorit sĕ fi pus ceva la o parte; aceştia de regulă cheltuiesc tot ce agonisesc. Ni-se impune dér şi din acest punct de vedere recomandarea căsĕtoriei, ca a unui mod de prosperare a simţului naţional.

E trist, că trebue sĕ constatăm, că în direcţia acésta încă nu stăm prea bine, de óre-ce tinerii noştri când trec la căsĕtorie nu au în vedere şi viitorul şi interesele némului, ci sunt preocupaţĭ numai de interese momentane şi de persóna lor proprie. Nu e iertat însĕ sĕ perdem din vedere nicĭ odată şi nicĭ într'o întreprindere a nóstră, că noi suntem o părticea a neamului nostru şi că după cum îşĭ împlinesc datorinţa aceste părticele, tot aşa are sĕ-i mérgă neamului întreg. Naţională sĕ ne fie dér nu numai crescerea, ci şi căsĕtoria, familia şi întréga viéţă!

Décă avem dér la inimă interesele neamului, sĕ grijim de prosperarea lui numerică, intelectuală şi materială. Numai sub aceste condiţiunĭ va puté da înainte. Cuibul acestor condiţiunĭ însĕ e familia! Insurându-ne dér sĕ compunem familii, căcĭ atuncĭ prin copiiĭ noştri, va fi neamul mare. („Drapelul“.)

ECONOMIA.

Aratul de primăvară.

Se vor afla póte uniĭ, carĭ vor rîde, vĕdêndu-mĕ scriind despre arat, pentru Român, care aprópe de 2000 de anĭ brăzdéză cu plugul sĕu mai bun séu mai rĕu pămêntul. Eu însĕ totuşĭ scriu, pentru-că nu aflu de prisos a da o mică îndrumare ţĕranilor noştri, carĭ în sudórea feţiĭ îşĭ lucră moşióra rĕmasă dela moşĭ-strămoşiĭ lor—décă li-a mai rĕmas în urma segrăgărilor şi comasărilor aduse peste capul lor de proprietariĭ marĭ şi micĭ ungurĭ, ér în unele locurĭ de jidoviĭ, carĭ s'au încuibat prin tóte comunele locuite de Românĭ, dér mai vêrtos pe întinsa Câmpie, unde Româniĭ locuesc în masse compacte.

Cum sĕ se facă aratul de primăvară atêrnă în tot-déuna dela cum este timpul în primăvara respectivă. Décă iérna e zăpadă multă, se umple pămêntul de apă şi decĭ, de regulă, urméză primăvară ploiósă, ér din contră o iernă fără zăpadă e urmată de o primăvară secetósă, care apoi de comun se rĕsbună mai târdiŭ prin aceea că în Maiŭ şi Iunie plóuă peste mĕsură de mult.

Aşa-dér, décă aratul de primăvară nu se face cum ar cere trebuinţa, multele ploi, carĭ trebue sĕ urmeze, ar bătucì pămêntul într'atâta, încât plantele ce urméză sĕ fie săpate, nu s'ar puté săpa şi nu s'ar puté desvolta, fiindu-le rădĕcinile prea strînse în pătura de pămênt, care le înconjóră şi din care îşĭ trag nutremêntul.

Regula. decĭ, la aratul de primăvară trebue sĕ ne fie: când e primăvara secetósă (cum e şi primăvara anului acestuia) sĕ arăm cât se póte de *adênc* (afund), ér când e atât iarna cât şi primăvara ploiósă, zăpădósă. cu multă umedélă, aratul pentru sĕmănăturile de primăvară, atât a acelora carĭ vin sub sapă, cât şi a celor spicóse, sĕ se facă mai puţin adênc (mai pe de-asupra), pentru-că arând pămêntul adênc când e plin de apă. nu se póte grăpa bine, se fac bruşĭ marĭ, carĭ atât la căldura sórelui. cât şi în urma vênturilor ce de obiceiŭ suflă primăvara, uscându-se nu se aşédă bine pe sĕmĕnăturĭ.

Lipsindu-le astfel umedéla nu pot rĕsărì şi nu se pot desvolta, pe când o arătură mai la suprafaţă o putem grăpa mai mĕrunt şi prin

Câte fete-s cu peptare
Tóte-s strîmbe la spinare
Ca barul la căldare;
Câte fete sunt cu banĭ
Tóte-s viţă de ţiganĭ.

*

Mândră cunună de florĭ
Când te vĕd mĕ iau fiorĭ
Din brâu până subţiorĭ.
Mor mândr'o şi mĕ aprind
Când te vĕd pe drum trecênd
Cu cismele tropăind
Şi cu mâna semn făcênd
Cu guriţa tot zîmbind.

(Şoşdia) Culese de **Nicolae Mioc.**

Ajutorul dracului.

— POVESTE. —

Un biet ţĕran, fórte sĕrac, aduse odată cu carul lemne din pădure. Pe drum însĕ din nebăgare în sémă, dete într'o baltă, în care se înămoli carul cu vite cu tot. Sĕrmanul om era prăpădit, — nesciind sĕ-şĭ ajute, se puse pe bocete; de-odată i-se înfăţişă un necunoscut şi îi dise: „Décă tĕ legĭ a-mĭ da ce ai mai nou acasă, atuncĭ te voiŭ scóte din nĕcaz“. Ţĕranul gândindu-se la lingurile cele nouĕ de lemn, cumpĕrate de curênd şi nesciind alt-ceva mai nou — îi făgădui necunoscutului. ba făcù tot-deodată şi un contract, în scris. Strĕinul grijindu-şĭ contractul, scóse carul cu lemnele din nomol, apoi fără nicĭ o vorbă plecà mai departe.

Ajuns acasă omul nostru, află că tocmai pe vremea aceea i-se născuse un fecior. Acum înţelese apucătura necunoscutului — merse îndată la popa satului şi îşĭ mărturisi pĕcatul. Acesta însĕ mângăindul i-a dis:

„Cresce-l numai cu credinţă în D-deu şi în legea creştinéscă, şi atuncĭ nu se póte întêmpla nimic rĕu copilului tĕu!“

Ţĕranul nu numai că a făgăduit, dér a şi urmat poveţile înţeleptului preot.

Grija şi supărarea însĕ tot nu se duse de pe faţa bietului tată. Odată copilul îl şi întrebă de pricina supĕrărei sale. Tată-sĕu ne mai putênd păstra taina, i-le spuse tóte din fir în pĕr. Atuncĭ copilul dise: „Nu-ţĭ fie frică tată, dracul n'o sĕ-mĭ facă nimic, pentru-că părintele nostru e plăcut la Dumnedeu şi ca bun crestin mĕ va învĕţa, ce am a face şi cum trebue ca sĕ mĕ apĕr“.

Implinind feciorul al 20-lea an se duse la preot şi îl rugă de sfat, că adecă cum ar trebui sĕ purcéda faţă cu dracul. Preotul îi dise: „Rógă te tot mereu, căcĭ atuncĭ dracul îşĭ pierde puterea asupra ta, ér rugăciunea n'o póte suferi“ — „Iţĭ mulţumesc!“ rĕspunse feciorul şi plecà spre iad. Şi a mers, a tot mers voinicul nostru, până ce s'a săturat şi tot n'a dat de iad.

Intr'un târdiu şi istovit de drumul ce-l făcuse, vĕdù din depărtare un mĕr cu mere de aur, ér sub el sta ca şi încremenit un om înarmat din tălpĭ până în crescet.

La început îi era cam témă, dér vĕdênd că nu se mişcă, se apropie de el; când era de tot aprópe, omul începù a vorbi şi îi povesti întréga lui viéţă. Ii spuse fărădelegile şi omorurile multe ce le sĕvêrşise, ér blestemurile ómenilor legându-se de el, îl făcù sĕ stea sub mĕrul acesta; fie-care mĕr de aur este cât o victimă a urgiei sale, şi că sub acel mĕr ar fi îngropate averile câştigate prin furt şi jaf, ér acum e silit sĕ stea lângă pom, până când un june cu inima curată se va ruga pentru el. „De eştĭ tu acela, atuncĭ rógă-te pentru mine, ér când n'oiŭ mai fi, desgrópă averile, căcĭ şi ele vor fi deslegate de blăstĕm“.

Tînĕrul i promise, că se va ruga cu dragă voie şi din inimă, pentru el. — apoi urmându-şĭ calea, nu peste mult ajunse la iad. Incă dela uşe începù a-se ruga şi rugându-se tot mereu, pĕtrunse înăuntru. Cât ce intrà cu rugăciunile sale în iad, totul începù a-se cutremura, ér pe dracĭ îi strimtóră tot mai mult spre fund, aceştia miraţĭ se întrebară unii pe alţii: „Cine o puté fi tînĕrul ăsta, blând şi credincios şi totuşĭ atât de primejdios?“

Cum se aflau ei aşa de înghemuiţĭ şi strînşĭ ca în ţîţîna uşii, de odată îi trăzni unui drac bĕtrân în minte despre contractul acum 20 de anĭ cu un ţĕran şi dise: „Strĕinul nu póte fi altul, decât copilul unui ţĕran prost, pe care acum 20 de anĭ l'am înşelat dela tatăl sĕu; uitând însĕ de el, a crescut în credinţa Dumnedeéscă, dér staţĭ, că ne vom scăpa îndată de el!“ Luându-şĭ bĕtrânul drac inimă, merse cu paşĭ repedĭ spre tînĕr şi dându-i contractul îi dise: „Acum te poţĭ duce acasă, căcĭ te dăruesc érăşĭ tatălui tĕu“! Nicĭ nu aşteptă tînĕrul sĕ i-se dică de douĕ-orĭ, căcĭ cuprindêndu-l gróza de focul iadului, îşĭ vĕdù de drum. Primind contractul o tuli apoi spre mĕrul cel cu merele de aur; ér dracii ereu veselĭ, că au scăpat de el.

Ajuns la pom, începù a-şĭ face mătănii şi a dice câte-va rugăciunĭ, în urma cărora atât pomul, cât şi omul cel înarmat, se prefăcură în douĕ grămedĭ de cenuşe. Incepù apoi sĕ sape după cum îl învĕţase strajea pomului, până ce dete de comóră cu care se întórse acasă.

Mare fù bucuria părinţilor. când îşĭ vĕdură feciorul érăşĭ acasă. Din comóra găsită făcù şi preotului parte cu mulţumită pentru sfatul bun şi învĕţăturile sale.

O frumósă parte din avere o dăruĭ pentru biserică, ér restul îl ţinù pe séma sa şi a părinţilor sĕi.

Prin muncă şi economie averea li-s'a înmulţit din an în an, căcĭ toţĭ ai caseĭ erau ómenĭ cinstiţĭ şi cu frica lui D-zeu.

(„A. N.“) Trad. de **P.**

acésta se așédă pămêntul mai bine pe sêmînță. Acésta avênd apoi umeḑélă, căldură și lumină, va rěsărì mai curênd și astfe se vor desvolta mai îngrabă. Pămêntul prea încărcat de umeḑélă și altcum se îndesesce, sě cledoșéză și deci se ară cu mult mai greu.

Sciind, deci, că pămêntul îndesat de umeḑélă se ară greu și se grapă cât se póte de greu, urméză de sine. că trebue arat mai la suprafață Las' că și ómeniĭ au scăpătat din vite, încât într'un sat rar mai poțĭ vedé sě iasă plug cu boi bunĭ din curtea bietului plugar Român, ci mai numai pluguri cu văcuțe, carĭ de multe-orĭ sunt nutrite ca vai de ele, din lipsa nutrețului (cum e și anul acesta).

Așa-dér într'un pămênt plin de umeḑélă, îndesat de ploi și de zăpadă multă, ce cade în unele iernĭ, cu asemenĭ vite nicĭ nu s'ar puté face o arătură afundă, dér nicĭ nu e de lipsă ba chiar ar fi păgubitóre, căcĭ ajungênd sêmințele prea adênc în pămênt nu mai străbate la ele lumina și căldura, fără de care nu pot încolțì, résărì și cresce.

Anul acesta fiind atât iérna (ba chiar și tómna anului trecut) cât și primăvara fórte secetóse, ni-se impune regula de a ara cât se póte de adênc.

Îmĭ va ḑice póte cineva, că în în adevěr nu mai avem vite cu carĭ sě putem desvolta puterea de lipsă, pentru-ca sě arăm afund. Asta am ḑis'o și eu și o ḑic toțĭ cei-ce au locuit și locuesc în mijlocul mult încercatului nostru popor, dér pămêntul când e iérna și primăvara secetósă, se ară de obiceiŭ měrunt și ușor, decĭ și cu vite mai slăbuțe se póte ara adênc. adecă: mai adênc decât un lat de palmă, cam de 6 „țolĭ“. Ḑic „țolĭ“ căcĭ póte de a-șĭ ḑice în centimetri nu m'ar înțelege toțĭ plugarii noștri, pe când ce va sě în semne „țolĭ“ scie fie care dintre ei, că e un policariŭ, séu grosimea degetului mare. Vom face așa-dér o arătură de 5—6 degete, ceea-ce nu e nicĭ prea greu și totușĭ e destul de adênc, pentru-ca sě nu ne mai temem, că urmând ploi mai târḑiu prin Maiu și Iunie ni-se va prea bătuci pămêntul și plantele sěměnate nu s'ar puté desvolta priincios și nu le-am puté săpa la timp bine.

Tot-odată aratul de primăvară slugesce în multe locurĭ și ca ogor, fiind locurile sěměnate cu măzěriche, care apoi cosindu-se atât ca nutreț verde pentru vitele cornute (caiĭ nu o mănâncă verde bucuros), cât mai cu sémă făcută nutreț uscat, acele locurĭ după recoltarea măzěrichei se ară érășĭ, lucru, ce se numesce întors, și după aceea sě séměnă prin Septemvrie cu grâu séu sěcară, ceea-ce reușesce destul de bine.

Acestea sunt esperiate de mine în timp de mai multe deceniĭ.

—am—

Napii în hrana vitelor.

— Fine. —

II. — *Napii propriŭ* ḑișĭ *(Brassica napus)* din familia cruciferelor.

Napii se aséměnă prin forma și prin carnea lor cu ridichile, se deosebesc însě prin aceea, că *gustul lor e dulce seu neplăcut* și în stare crudă séu fierțĭ se întrebuințéză în hrana omului și a animalelor, pe când ridichile au gust *înțepător* și numai în stare crudă servesc la alimentația omului.

Napii numițĭ turneps (la Englesĭ) și rabioule (la Francesĭ) sunt o resursă prețiósă pentru crescerea vitelor cu deosebire pe timpurĭ secetóse cum am suferit și noi mai an-țerț (1893—1899).

Décă avem ploi în Iulie, putem ara miriștile și sěmăna napĭ din varietățile timpuriĭ în miriștile de grâu, sěcară, orz séu hrișcă.

Cele mai bune varietățĭ de sěmănat sunt: *napul alb glob* cu foile întregĭ; *napul alb turtit* timpuriu și *napul roșu turtit* cu foile întregĭ. Asemenea se recomandă varietățile lungĭ și gróse de Palatinat și de Alsacia cum și napii de Norfolk Napul turneps séu rabioule alb cu coletul verde, timpuriu și productiv, e fórte căutat și prețuit pentru sěmăněturile în miriștĭ.

Cantitatea de sěmînță, care se rěspândesce pe hectar, e de 3—4 kilograme. Putem sěměna în linii cu mașina séu prin aruncare. Indată după sěmănat grăpăm; după-ce s'au desvoltat foile, prășim (săpăm) și rărim.

Sěmănând în miriștĭ putem recolta în Noemvrie 7—8000 kilo grame răděcinĭ de napĭ pe hectar și încă foile resursă prețiósă în hrana vitelor.

In iernile dulcĭ (cum e cea din anul acesta) napii se pot consuma pe loc fără sě mai cheltuim cu recolta transportul și înmagazinarea.

Napii duc la frig, calitate prețiósă.

Napii recoltațĭ se pot păstra peste iérnă în gropĭ (silosurĭ) învělițĭ cu pămênt, întocmai ca sfeclele.

*

Agronomul Gustave Heuzé raportéză. că în 1793, acum 109 anĭ, agricultorii francesĭ avură sě sufere urmările unei secete îngrozitóre, tot așa de crudă ca și cea din anul 1893. Lipsa de nutreț fù, în cât cultivatorii trebuiră sě recurgă la foile de arborĭ și cele de viță ca sě hrănéscă animalele. In acest timp *napii fură o resursă prețiósă pentru vite.*

Convențiunea națională francesă publică atuncĭ o instrucțiune asupra culturei napilor. Grație culturei lor, ḑice Heuzé, un mare numěr de agricultorĭ, cu tótă lipsa de fên, putură sě-șĭ scape vitele de fóme.

Și în România în casurĭ analóge, pe timpurĭ de secetă ca în 1899 napii pot da ajutor mare.

*

Observăm, că Romanii, strămoșii noștri, cunosceau așa de bine ca și noi diferitele întrebuințărĭ ale napilor, cum și obiceiul de a hrăni vitele peste iérnă

Rapa (probabil brosba) și *napus* sunt speciile cultivate de Romanĭ. Columella ḑice despre *napus*, că nu se lărgesce în formă de pântece; dér că-i cresce o răděcină mică în partea de jos.

Columella și Palladiu vorbesc de deosebirea între *rapa* și *napus*, ca fiind produse de pămênturile în carĭ cresc. După-ce aceștĭ agronomĭ spun că *rapa* iubesce pămênturile jóse și umede și *napus* pe cele uscate și nisipóse. adaugă: „Natura terenului schimbă sěmînța amêndurora: décă sémănăm *rapa* în pămênturĭ contrare naturei sale, în doi anĭ ea se schimbă in *napus*, și acesta se schimbă în *rapa*, décă solul nu convine speciei sale.

Romanii dau importanță napilor; ea merită cu adevěrat băgare de sémă. Cei groșĭ, largĭ și turtițĭ în crescet putreḑesc peste iérnă, pe când soiurile lungĭ séu rotunḑĭ rěmân sănětoșĭ și solidĭ.

Aceste două soiurĭ se priviau ca fórte folositóre. Columella ḑice: „*Napus* și *rapa* se socotesc printre legume, pentru-că țěranii se hrănesc cu amêndouě. Cu tóte acestea rapa este cea mai folositóre pentru-că se face mai grósă și servesc și la hrana boilor cu deosebire în Galia, în timpul iernei se dă acestor animale“.

Sěmînța de *rapa*, ḑice Pliniu, este bună sě hrănim pasările (orăteniile) din curte, cu deosebire fiartă în apă. Rapa e neprețuită pe masa nóstră, servindu-se în diferite felurĭ și păstrându-se tot anul amestecată cu muștar. Afară de colórea ei naturală putem sě-i dăm alte culorĭ, cu deosebire purpuriul.

In luna August, ḑice același autor, *rapa și napus* trebue a fi sěmănate în locurĭ uscate. Cețele, brumele și frigul le nutresce și le fac sě créscă gróse. Sě presupune că frigul le face mai dulcĭ și mai gróse, ér căldura le desvóltă numai foile.

Columella observă că 4 hectarii, de sěmînță de rapa, sunt de ajuns pentru un jugěr, ér pentru napus trebue un hectariu mai mult și adaogă: când plantele sunt dese trebue sě le rărim.

(„Jurn. Soc. centr. agric.“)

Vorbe înțelepte.*)

„Toțĭ ómenii sě fie frațĭ“ — ḑic toțĭ cei ce nu au frațĭ.

— Nu minți nicĭ o-dată în fața vreunei persóne, căcĭ ai sě fii nevoit sě spui odată alteĭ persóne adevěrul și amêndouě se vor întêlnĭ într'o ḑi.

— E vorba de a dărîma ceva? Ce de ómenĭ de acțiune sě îmbulḑesc! Trebue construit ceva? Ce de oratorĭ!

— A'țĭ iubi copiiĭ cu inima, fără a-i iubi în același timp cu mintea ta este cea mai primejdiósă patimă.

Ch. Chincholle.

— Rěul societățeí moderne consistă în faptul, că tinerii sciu chimia, geodesia, pirotechnica, dér nu sciu a face sacrificii de datorie, nu sciu sě respecte ceea ce este respectabil. Se fac astfel presumțioșĭ, nefolositorĭ țěrii și nesuferițĭ. In prima etate temelia temeliilor este respectul pentru părințĭ, din care nasce ideia că ceea ce ei ordonă trebue executat nu însě cunoscêndu-se causa, ci pentru că ei sunt aceia carĭ ordonă.

D'Azeglio.

— Feciorii cei bunĭ adaog și cresc numele părinților lor și'l fac fără de mórte; ér cei rěi feciorĭ ocărěsc și sting numele părinților bunĭ.

Niculae Costin.

— Și de așĭ grăi în limbile omenescĭ și îngerescĭ, décă dragoste nu am. făcutu-m'am aramă sunătóre și chimbal rěsunător..

Și de așĭ avé prorocire, și așĭ sci tóte tainele și tótă știința și de așĭ avé tótă credința în cât sě mut și munții, décă dragoste nu am, nimic nu sunt.

St. Paul, Către Corintenĭ Ep. I.

— Rěsbunarea omului nobil este iertarea și uitarea.

Schiller

Dintre tóte popórele lumei, cel mai mândru și cel mai curagios, dér tot-de-odată cel mai cuminte în sfaturile sale, cel mai statornic în principiile sale, cel mai dibacĭ, cel mai muncitor și în fine cel mai răbdător a fost poporul roman. Din tóte aceste însușirĭ s'a format armata cea mai puternică și politica cea mai prevěḑătóre, cea mai hotărîtă și cea mai consequentă ce a fost vr'o-dată. Sinteza sufletéscă a unui Roman era dragostea de patrie și de libetate. Sub acest cuvênt de libertate Romanii înțelegeau un Stat în care nimenĭ nu este supus de cât legei, și unde legea este mai puternică de cât ómenii.

Bossuet.

— Este mai puternic acela care se învinge pe sine, de cât acela care cuceresce o cetate.

Schiller.

— Omul cinstit își face o lege de a ține ce a promis, chiar și în lucrurile cele mai micĭ.

Blanchard.

— Lipsa de credință religiósă s'a dovedit tot-déuna o răděcină putredă în viéța popórelor căcĭ ea nu satisface trebuințele sufletescĭ ale ómenilor și, ca regulă, biruința este a acelora carĭ sciŭ sě-șĭ păstreze sentimentele religióse.

Friederich Von Hellwald.

— Pot sě-țĭ fie prietenĭ nisce ómenĭ, cărora o natură ca a ta le este în ascunsul inimei lor o vecinică mustrare?

Ar. Schopenhauer.

— Reputația ce se trage din părințĭ e înșelătóre și în curênd se consumă, dacă nu o însoțesce virtutea proprie.

Macchiavelli.

*) Din cartea „Vorbe înțelepte“, culese de Aurel C. Popovicĭ.

MULTE ȘI DE TÓTE.

Slujbă țigănéscă.

Un boer dise țiganului sěu:

— Dinule mě, n'a doi sfanțĭ și dute la băcănie sě-mĭ cumperĭ de un sfanț icre și de altu halva.

— In ce sě iau cocóne? întrebà țiganul.

— Ia un taler, neghiobule! rěspunse boerul

Se duse țiganul la băcănie și cerù icre de un sfanț întindênd talerul către băcan. Acesta ii puse icrele pe taler.

— Dă-mĭ și halva tot de un sfanț, dise țiganul.

Băcanul aduse halvaua.

— Unde s'o pui, întrebà el?

— Pune-o dincócĭ, ḑise țiganul întorcênd taleru pe dos, astfel încât icrele căḑură pe scândurĭ. Apoi ducêndu-se la stăpânu sěu numai cu halvaua:

— Dér icrele unde sunt? întrebà el.

— Uite-le aicĭ, rěspunse țiganul întorcênd ér talerul pe partea cealaltă; astfel că stăpânu-sěu nu se alese nicĭ cu una, nicĭ cu alta, ci numai cu talerul gol.

*

Un somn de doi anĭ.

Mare sensație a făcut acum doi anĭ într'un sătuleț din Germania adormirea fetei unui miner. Multe publicațiunĭ medicale s'au ocupat atuncĭ cu ciudatul cas al fetei, care nu s'a deșteptat din adêncul ei somn, decât acum două lunĭ. După-ce copila a dormit vre-un an în casa părinților, a fost mutată într'un ospiciu de nebunĭ unde a continuat sě dórmă. cu tóte silințele, ce s'au făcut pentru a o readuce la trezie. Gura era așa de încleștată, încât pentru ca pacienta sě nu móră de fóme, trebuiră sě-i facă injecțiunĭ alimentare. După-ce s'a deșteptat, fata perduse cu desěvêrșire memoria, asfel că au trebuit s'o mai ție în institut câtă-va vreme până când șĭ-a revenit la starea sănětósă de mai înainte.

*

Biserică mișcătóre.

Se povestesce un cas frumos de delicateță creștinéscă între proprietarii unui hotel în Chicago și enoriașii unei bisericĭ.

Acum câțĭ-va anĭ, se zidi în fața bisericei st. Manoli un mare hotel Metropol; în urmă s'a věḑut însě, că turnul bisericei întunecă așa de mult cele mai frumóse odăi ale hotelului, încât proprietarii lui au propus epitropiei bisericei, ca se mute bi-

serica pe propria lor socotélă. Epitropia primi proiectul de óre-ce şi biserica căpĕta o mai bună posiţiune. Incercarea era dintre cele mai grele, de óre-ce era vorba de mutarea unei încăperĭ colosale nesusţinută de nicĭ un stêlp. Biserica e lată de 28 metri, adêncă de 49, turnul e înalt de 68 metri, ér întrarea e de 30 metri. Greutatea zidirei se socotesce la 133,000 tone greutate. Distanţa de mutat era de 15 metri. Operaţia era îngreuiată prin faptul, că d'asupra întrărei se află o feréstră rotundă, ér zidirea nu e tocmai puternică. S'au găsit totuşĭ doi antreprenorĭ de mutărĭ (house movers), care pentru o garanţie de 210,000 mărcĭ au întreprins lucrarea, 150 lucrătorĭ au lucrat timp de 6 ḑile şi-au dus întreprinderea la bun sfîrşit.

Este important a face atenţĭ pe ce ce sufer de şoldină şi reumatism asupra renumitei alifii a lui Zoltan — cum dovedesce mulţimea scrisorilor de recunoscinţă. Aşa de esemplu colonelul Zaficar, preposit Iosif Zsendovits, dómna Dr. Ioan Wégh, Dr. Richnavsky, Gabor Fodor, baronésa Stranszky, grof Nyáry, grof Keglevich, grof Auersperg, şĭ-au esprimat mulţumirea şi recunoscinţa lor pentru acéstă escelentă alifie, cu care s'au vindecat de suferinţe reumatice. O sticlă 2 coróne în farmacia lui B. Zoltan.

Cura băilor de burueni depurative „Dinşoreanu" Ploescĭ. Cu acéstă cură uşóră de aplicat şi de urmat se póte restabili orĭ-ce, suferind de orĭ-ce bólă, în orĭ-ce timp al anului, fără témă de rĕcélă. La bólele de cancer, tuberculosă, epilepsie, hemoroide, paralisie totală séu parţială, hemiplegie, etc. fac angajamente garantate pentru restabilirea sănĕtăţii. Cei carĭ se pot acomoda în locuinţa lor, se pot curarisi singurĭ acasă, după o instrucţie specială bólei cerută de suferind. Consultul prin corespondenţă fără instrucţie e gratuit, asemenea e gratuită şi instrucţia pentru cei ce vor dovedi, că sunt sĕracĭ fără mijlóce. La casurĭ grave, unde mórtea ar amenința viéța, și medicina nu mai póte da ajutorul dorit, pentru salvarea celui în pericol mĕ póte chema orĭcine telegrafic. *Dinşoreanu*, physiolog-hidropat.

Calendarul sĕptĕmânei.

MARTIE. (1902) are 28 ḑile. GERMĔNAR.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	17 Alexa	30 † **Pascĭ** Quiri.
Lunĭ.	18 S. Ciril Aep. Ier.	31 † **Pasaĭ** Amos
Marţĭ	19 Hrisan. şi Darie	1 **April.** Hugo
Merc.	20 Ssfţĭuc. în munţĭ	2 Francisc
Joi	21 C. păr. Iacob	3 Richard
Viner	22 S. m. p. Vasilie	4 Amalia
Sâm.	23 C Nic. şi 200 înv.	5 Izidor

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 28 Martie 1902

Mésura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	14	80
„	Grâu mijlociu	14	40
„	Grâu mai slab	13	60
„	Grâu amestecat	11	—
„	Sĕcară frumósă	9	–
„	Sĕcară mijlociă	8	50
„	Orz frumos	6	90
„	Orz mijlociu	6	60
„	Ovĕs frumos	6	—
„	Ovĕs mijlociu	5	70
„	Cucuruz	8	—
„	Mălaiu (meiŭ)	8	—
„	Mazăre	22	—
„	Linte	18	–
„	Fasole	9	60
„	Sĕmênţă de in	22	—
„	Sĕmênţă de cânepă	8	20
„	Cartofĭ	2	—
„	Măzăriche	—	–
1 kilă	Carne de vită	—	88
„	Carne de porc	1	04
„	Carne de berbece	–	60
100 kil.	Sĕŭ de vită próspĕt	44	–
„	Sĕŭ de vită topit	72	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 26 Martie n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	119.85
Renta de corone ung. 4%	97 50
Impr. căil. fer. ung. în aur $4^{1}/_{2}$%	120 25
Impr. căil. fer. ung. în argint $4^{1}/_{2}$%	100.60
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	120.20
Bonurĭ rurale ungare 4%	97.10
Bonurĭ rurale croate-slavone	97.—
Impr. ung. cu premii	202.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	161.—
Renta de argint austr.	101.65
Renta de hârtie austr.	101.50
Renta de aur austr.	120.70
Losurĭ din 1860.	153.85
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16 12
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	120.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	695.50
Napoleondorĭ	19.12
Mărcĭ imperiale germane	117.35
London vista	240.17$^{1}/_{2}$
Paris vista	95.37$^{1}/_{2}$
Rente de corone austr. 4%	99.35
Note italiene	93.40

Cursul pieţei Braşov.

Din 27 Martie n. 1902.

Bancnota rom.	Cump.	18.98	Vênd.	19.02
Argint român.	„	18.40	„	18.44
Napoleond'orĭ.	„	19.—	„	19.10
Galbenĭ	„	11.30	„	11.40
Ruble Rusescĭ	„	126.—	„	127.—
Mărcĭ germane	„	58.50	„	—.—
Lire turcescĭ	„	10.72	„	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	„	101.—

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 26 Mart. 1902

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilograme dela	până la
Grâu Bănăţenesc	80	9.50	9.65
Grâu dela Tisa	80	9.45	9.55
Grâu de Pesta	80	9.45	9.55
Grâu de Alba regală	80	.—	.—
Grâu de Bácska	80	—	.—
Grâu unguresc de nord	80	.—	.—
Grâu romànesc	80	.—	.–

Seminţe vechĭ orĭ noue	Soiul	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilograme dela	până la
Sĕcara		0—72	7.45	7.55
Orz	nutreţ.	60—62	7.35	7.45
Orz.	de rachiu	62—64	6.10	6.20
Orz	de bere	64—66	5.75	6.—
Ovĕs		———	.—	—.
Cucuruz	bănăţen	75	.—	—.
Cucuruz	alt soiu	78	—.—	—.—
Cucuruz	„ „			
Hirişcă			4.50	5.—

Producte div.	Soiul	Cursul (Preţul per 100 de chilograme) dela	până
Săm. de trifoiu	Luţernă ungur.	48.—	56.—
„	„ transilvană	34.—	42.—
„	„ bănăţenă	45.—	48.—
„	„ roşia	—.—	—.—
Ulei de rapiţă	rafinat duplu	—.—	—.—
Ulei de in		—.—	—.
Unsóre de porc	dela Pesta	55. 0	56.—
„ „	dela ţéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	46.—	47.—
Prune	din Bosnia	—.—	—.—
„		—.—	—.—
Lictar	Slavon şi Serbia	—.—	—.—
„	din Serbia în s.	17.50	18.—
Nucĭ	slavon nou	—.—	—.—
Gogoşĭ	sêrbesc	—.—	—.—
„	din Ungaria	—.—	—.—
Miere	ungurescĭ	—.—	—.—
„	serbescĭ	—.—	—.—
Ceră	brut	—.—	—.—
Spirt	Drojdiuţe de s.	—.—	—.—

Cursul losurilor private

din 26 Mart 1902.

	cump.	vinde
Basilica	19 40	20.40
Credit	438 —	442.—
Clary 40 fl. m.	170.—	173.—
Navig pe Dunăre.	—.—	—.—
Insbruck	84.	87.—
Krakau	75.—	85 —
Laibach	74.—	78.—
Buda	—.—	—.—
Palffy	217 —	219.—
Crucea roşie austriacă	186.—	192 —
„ „ ung.	53 50	57 50
„ „ ital.	30.50	31 50
Rudolf	78.—	81 —
Salm	235 —	240.—
Salzburg	82 —	83 —
St. Genois	270 —	280.—
Stanislau	—.—	—.—
Trientine $4^{1}/_{2}$% 100 m. c.	428.—	432.—
„ 4% 50	40.—	43.—
Waldstein	62.—	65.—
„ de 10 francĭ	32 50	33.50
Banca h. ung. 4%	—.—	—.—

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 25 Martie n. de 34,617 capete, la 26 Martie au întrat 1072 capete şi au eşit 635 capete, rĕmânênd la 27 Martie n. un numĕr de 35,054 capete.

Se notéză marfa unguréscă: veche grea dela 100.— 102 fil. tînĕră grea dela 106—107 fil., de mijloc dela 102—104 fil. uşóră dela 100—102 fil. — Sêrbéscă: grea 102—104 fil., de mijloc 98— 100 fil., uşóră 96—98 fil. kilogramul.

Bursa de Bucurescĭ

din 26 Mart 1902.

Valorĭ	Dobêndă	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct	98.$^{3}/_{8}$
„ „ Impr. 1892	5 „	Ian.-Iul.	97 $^{1}/_{4}$
„ „ din 1893	5 „	„ „	97.$^{1}/_{4}$
„ „ 1894 int. 6 mil.	5 „	Apr.-Oct.	84.—
„ „ Impr. de $32^{1}/_{2}$ mil.	4 „	Ian.-Iul.	85.—
„ „ Impr. de 50 mil.	4 „	„ „	85.$^{1}/_{2}$
„ „ Impr. de 274 m. 1890	4 „	„ „	85.$^{1}/_{2}$
„ „ Impr. de 45 m. 1891	4 „	„ „	85.$^{1}/_{2}$
„ „ Im. de 120 mil. 1894	4 „	„ „	86.—
„ „ Impr de 90 mil. 1896	4 „	„ „	86.—
Oblig. de Stat (Conv. rurale)	6 „	Mai-Nov.	—.—
„ Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	—.—
„ comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	—.—
„ „ „ din 1884	5 „	Mai-Nov	—.—
„ „ „ din 1888	5 „	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5 „	Mai-Nov.	—.—
Scrisurĭ fonciare rurale	5 „	Ian.-Iul.	95.$^{3}/_{8}$
Scris. fonciare rurale din 1890	4 „	„ „	83.$^{3}/_{4}$
„ „ urbane Bucuresc	5 „	„ „	81.$^{7}/_{8}$
„ „ „ Iaşi.	5 „	„ „	77.$^{1}/_{2}$
Oblig. Soc. de basalt artificialĭ	6 „	„ „	—.—
	V. N.		—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v.	
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	—.—
Banca agricolă	500	150 v.	2260
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	260.—
Naţionala de asig. ult. div. lei 43	200	„ „	185.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	250	„ „	430.—
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	430.—
Soc. rom. de hârtie ult. —.—	100	„ „	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult. 4 lei	100	„ „	—.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	„ „	—.—
„Bistriţa" soc. p. f. hârtii 30 l	1000	„ „	—.—
Sociat. p. constr de Tramaxs	200	„ „	—.—
20 francĭ aur	—	„ „	—.—
Fabricile Unite de gazóse.	12	„ „	—.—

Scompturĭ:

Banca na . a Rom.	6%	Paris	3%
Avansurĭ pe efecte	7 „	Petersburg	5%
Banca agricolă	9-10%	Berlin	3$^{1}/_{2}$
Londra	3 -	Belgia	3—
Viena.	3$^{1}/_{2}$	Elveţia	3$^{1}/_{2}$

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureşianu.***
Redactor responsabil: ***Traian H. Pop.***

CAFEA

din Fiume. **din Fiume.**

5 Kgr. MANILLA 13 cor. 50 b.

5 Kgr. NEW CUBA 15 corone.

5 Kgr. CAFEA CUBA 16 cor. 50 b.

5 Kg. SOERABAJA 16 cor. 50 b.

Renumitele și escelentele soiuri de **Cafele amestecate**

2 Klgr. Soerabaja,
$1^1/_1$ „ Madjokerto Java,
$1^1/_2$ „ Brabatros Mocca.

5 Klgr. 19 cor. 16 bani.

Ceva mai bun nu există.

Vămuite și franco, fără alte spese, trimite cu rambursă, séu dacă se trimit bani.

1—5.(470)

IMPORT de CAFEA

din Fiume.

Societate **VIRAG JENŐ.**
din FIUME. **Cutia poștei 77.**

Prețurĭ curente gratis.

Scăparea familiei.

Inscripțiunea de mai sus într'adevĕr o merită

„Picăturile rusescĭ"

ce se prepareză în farmacia
D-lui VASILIE MIJIN din Melencze.

Aceste „Picăturĭ rusescĭ" ar trebui se nu lipsescă din nicĭ o casă. Ele sunt un mijloc neintrecut și escelent contra durerilor interne, **de stomac, mistuire, materiță și intestine.**

In timpul cel mai scurt dispar durerile amintite; lucră într'un mod binefăcetoriŭ **contra sgărciurilor, vênturilor colică) și diarhoe, delătură greța și neplăcerile provenite în urma stricăriĭ stomacului și din récélă, liniștesce greța și face apetit; delătură respirațiunea grea,** în lipsă estremă **potolesce tusa** și ajută la **desfacerea flegmei, pusă pe puțină vată la dințĭ găunoșĭ** ușuréză durerea.

Prețul 1 cor. 60 banĭ (80 cr.)

Decă se trimite înainte 2 cor. (1 fl.) medicamentul se espedeză francat.

„Picăturile rusescĭ" veritabile se pot căpăta numai în farmacia

D lui VASILIE MIJIN în Melencze,
5—20.(429) (comitatul **Torontal**).

DEPOSIT de articole igienice. ! **DEPOSIT de mărfurĭ de gumi din Paris.**

J. REIF Specialist, VIENA

I., Brandstätte 3.

Prețurĭ curente în coverte închise franco și gratis

Trimiterea în provincie cu Rambursă.
Discreț. à K. 2, 4. 6, 8, 10 etc.

Nr. 2921 Ep.

Publicare de licitațiune.

In scopul

zidirei bisericei catedrale greco-orientale în Sibiiu,

cu suma preliminată de **369,080 coróne 14 fileri** prin acésta se publică

CONCURS.

Planurile, preliminarele de spese, condițiile generale și speciale de licitare **se pot vede în cancelaria Consistoriului archidiecesan**, strada Măcelarilor nr. 45 **până la 19 Aprilie st. n.** anul curent în órele oficióse, de unde licitanțiĭ pot primi și blanchete pentru compunerea ofertelor.

Oferte se primesc numai **pentru zidirea întrégă** și numai decă corĕspund întru tóte condițiilor de licitare *până la 20 Aprilie anul curent stil nou* la órele 12 din ḑi, și sunt a se înainta la presidiul Consistoriului archidiecesan în Sibiiu.

Sibiiu, din ședința Consistoriului archidiecesan, ca senat epitropesc, ținută la 13/26 Martie 1902.

Consistoriul archidiecesan al bisericei greco-orientale române din Transilvania.

Subsemnatul am onórea a mĕ recomanda On. public din loc și jur, ca

primul măestru zidar român
diplomat în Brașov,
care întreprinde orĭ-ce zidirĭ nouĕ

ce cad în branșa acésta. Avênd în vedere praxa-mĭ îndelungată, mĕ aflu în plăcută posiție de a satisface pe deplin **orĭ ce dorință** și a mulțumi pe On. public cu serviciile mele, carĭ vor fi **cât se póte de culante și solide.**

Tot ce se lucréză este sub conducerea mea și supra veghiarea mea proprie, asemenea **orĭ ce lucrare** luată asupra-mĭ **se face la terminul fixat**, fără întârḑiere și de tot ieftin și fără concurență.

Rog decĭ pe On. public pentru sprijinirea întrerprinderei mele.

Cu tótă stima:

IOAN VOICU,
măestru zidar diplomat
Brașov, Strada Țîntașilor nr. 2/b.

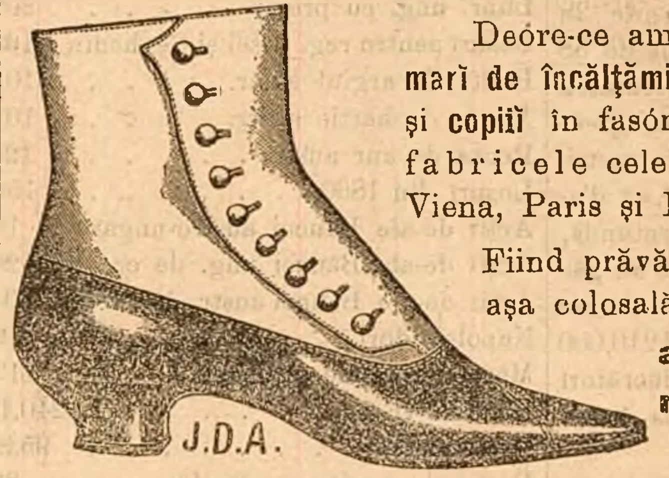
1—10.

Numai marfă **prόspĕtă** garantată solidă și elegantă.

Prăvălie nouă!

Cel mai ieftin deposit de încălțăminte.

Asortiment = alegere col sală, rețurĭ de mirare.

Deóre-ce am primit quantitățĭ forte **marĭ de încălțăminte** pentru **dame, bărbațĭ** și **copiĭ** în fasónele cele mai nóuă, din fabricele cele mai renumite, Karlsbad, Viena, Paris și Pesta etc.

Fiind prăvălia mea prea mică pentru așa colosală quantitățĭ, sunt silit **a vinde tóte mărfurile cu prețurĭ ieftine de mirare!**

Pentru Bărbațĭ:

1 păr. ghete simple de vacs, garantat solid . . .	2.60
1 „ „ cu ţeseţ de vics garantat solid . . .	2.90
1 „ „ bocancĭ de vics solid	3.80
1 „ „ galoșate cu lac solide	4.30
1 „ „ bocancĭ de iuft galb.	4.50

Pentru Dame:

1 păr. ghete pa eut cu zug, solide	2.60
1 „ „ „ „ nasturĭ .	3.50
1 „ „ Gems „ „ . .	4.20
1 „ „ „ „ șirete . .	3.80
1 „ „ de mănușe cu lac . .	4.—
1 „ „ de piele galbenă de gems cu nasturĭ . .	4.20

Pantofĭ de Dril, dela 90 cr. în sus. Ghete micĭ pentru copii dela 60 cr. în sus.

Comande la mĕsură se efectuéză promt și cu mare acuratețâ.

I. D. AVRIGEANU

5—10

DEPOSIT și CONFECȚIUNE de ÎNCĂLȚĂMINTE,
Brașov, Strada Porții nr. 34, la trei stele.

Principiul meu este, **ieftin, bun și vîndare multă.**

Magazin de încredere.

Deschidere de fabrică!

Am onore a aduce la cunoscința On. public, că

FABRICA DE MAȘINĬ,

care opt ani am avut'o in Kézdi-Vásárhely, acum în mod considerabil lărgită, **am strămutat'o**

în Brașov Strada gărei nr. 54

(în partea Villei Stenner) lângă vamă.

Lucrez mașinĭ: pentru fabricĭ de ferestreu, fabricĭ de spirt, morĭ, arangiamenturĭ de băi, mașinĭ pentru **economie de câmp,** precum și **Cazane,** iute prompt și cu prețurĭ ieftine.

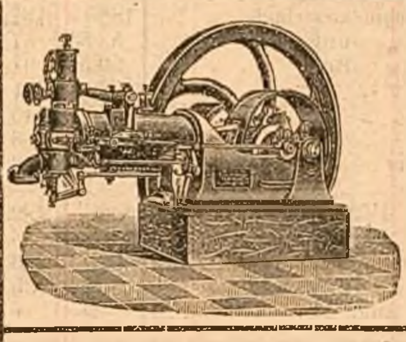
Mĕ rog de sprijinul On. public

cu tótă stima
Szombat Samu.

6—10 (452)

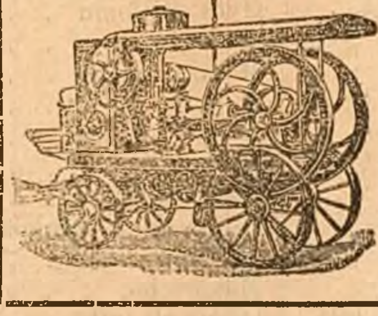
Cognac
CZUBA-DUROZIER & Cie.
DISTILLERIE FRANÇAISE. **PROMONTOR.**

Cumpĕratori de motóre
înainte de a cumpĕra, sĕ se convingă care este fabricatul cel mai bun.

Fabrica de motóre
din Drezda, soc. pe acțiĭ.
(fost Hille).

Fabrică cele mai bune **Motore cu Benzin și Gaz. Locomobile cu Benzin** pentru **morĭ. Mașinĭ** perfecte simple, trainice sigure și spese puține la regie. Stau la disposiție cele mai mulțumitóre referențe, despre mașinele liferate.

Representanța generală și deposit de mostre la

IGNAZ GELLÉRT & C-o Budapest
VI. Theresienring 41, (lângă gara de Vest).

La espositiĭ și examinărĭ de concurență distinsă cu prețurile prime.

4—13,148.